

Félagsvísar

Efnisyfirlit

Kafli 1. Inngangur	2
Kafli 2. Lýðfræði og virkni	3
Tafla 1. Lýðfræði og uppruni	4
Tafla 2. Leikskólabörn	5
Tafla 3. Skólasókn á framhaldsskólastigi	5
Tafla 4. Hlutfallsleg skipting nemenda á framhaldsskólastigi eftir tegund náms	5
Tafla 5. Tvítugir stúdentar, % af mannfjölda á sama aldri	5
Tafla 6. Brautskráning á framhaldsskólastigi eftir tegund prófs, kyni og aldri	6
Tafla 7. Skólasókn á háskólastigi eftir kyni og aldri	7
Tafla 8. Nemendur á háskólastigi eftir námssviðum	7
Tafla 9. Brautskráning á háskólastigi eftir kyni, aldri og námssviðum	8
Tafla 10. Atvinnuþátttaka og vinnutími	9
Tafla 11. Karlar og konur á vinnumarkaði eftir menntunarstigi	9
Tafla 12. Atvinnuleitendur	10
Tafla 13. Atvinnuleysisbætur og vinnumarkaðsúrræði	11
Tafla 14. Fólk utan vinnumarkaðar	12
Tafla 15. Útgjöld til menntamála eftir skólastigi, % af VLF	12
Kafli 3. Lífskjör og velferð	13
Tafla 16. Tekjudreifing og lágtekjumörk	14
Tafla 17. Skortur á efnislegum gæðum	15
Tafla 18. Börn (0-17 ára) á heimilum undir lágtekjumörkum og sem skortir efnisleg gæði	16
Tafla 19. Ráðstöfunartekjur lífeyrisþega eftir kyni og tegund lífeyris	17
Tafla 20. Mat á fjárhagsvanda eftir heimilisgerð	18
Tafla 21. Staða á húsnæðismarkaði og húsnæðiskostnaður	19
Tafla 22. Einstaklingar í alvarlegum vanskilum að meðaltali í hverjum mánuði	20
Tafla 23. Eignir og skuldir heimila eftir títundarbilum tekna	20
Tafla 24. Eignir og skuldir heimila eftir títundarbilum eigna	21
Tafla 25. Fjöldi gjaldþrotáúrskurða á búum einstaklinga eftir kyni	22
Tafla 26. Mat 14-15 ára barna á fjárhag foreldra sinna	22
Tafla 27. Heimili sem fá fjárhagsaðstoð frá sveitarfélagi	23
Tafla 28. Lífeyrisþegar	24
Tafla 29. Börn (0-15 ára) með umönnunarmat	25
Tafla 30. Útgjöld til félagsverndar	26
Kafli 4. Heilsa	27
Tafla 31. Mat fólks á eigin heilsu	28
Tafla 32. Lyfjanotkun	29
Tafla 33. Börn og heilsa	30
Tafla 34. Lífsvenjur og heilsa	31
Tafla 35. Einstaklingar sem neita sér um heilbrigðisþjónustu	31
Tafla 36. Útgjöld til heilbrigðismála	32
Kafli 5. Samheldni	33
Tafla 37. Ánægja	34
Tafla 38. Traust til stjórn mála	34
Tafla 39. Væntingar	35
Tafla 40. Lífsvenjur barna	36
Tafla 41. Öryggi, afbrot og löggæsla	37

Kafli 1. Inngangur

Í mars 2009 samþykkti ríkisstjórnin tillögu Velferðarvaktarinnar um að fengnir yrðu sérfræðingar til að vinna að gerð félagsvísa. Í framhaldinu voru stofnaðir vinnu- og rýnihópar um félagsvísa, en fulltrúi Efnahags- og viðskiptaráðuneytis í stjórn Velferðarvaktarinnar veitti verkefninu forystu og fulltrúi frá velferðarráðuneytinu starfaði með honum. Á þriðja tug sérfræðinga frá Háskóla Íslands, Rannsóknnum og greiningu, Tryggingastofnun ríkisins, Barnaverndarstofu, Ríkislögreglustjóra, Hagstofu Íslands, velferðarráðuneyti, efnahags- og viðskiptaráðuneyti, mennta- og menningarmálaráðuneyti, Velferðarsviði Reykjavíkurborgar, Félagsvísindastofnun, Ríkisskattstjóra, Alþýðusambandi Íslands, umboðsmanni skuldara, embætti landlæknis, Vinnumálastofnun og Þjóðskrá Íslands tóku þátt í vinnu við gerð félagsvísa.

Megintilgangur félagsvísa er að birta á einum stað safn tölulegra upplýsinga til að auðvelda stjórnvöldum og almenningi að fylgjast með þróun og breytingum í samfélaginu. Með vísunum er lögð áhersla á að birta tölur um tiltekna hópa þegar það á við og þegar því er við komið. Má þar nefna áhrif opinberra aðgerða og þjóðfélagsbreytinga á kyn, aldur, ólíka þjóðfélagshópa og þá sem standa höllum fæti. Við upphaf vinnunnar um félagsvísa var ákveðið að styðjast við skýrsluna „Society at a Glance” sem gefin er út árlega af Efnahags- og framfarastofnuninni OECD. Þá var ákveðið að ganga út frá því að félagsvísar greini velferð, efnahags- og félagslega þætti og heilsufar íbúa í landinu í ljósi þjóðfélagsaðstæðna og fyrirkomulags þjónustu. Vinnan við félagsvísana fór fram í fimm undirhópum sem fjallaði hver um sig um eftirfarandi: Afkomu, félags- og menntamál, fjármál heimilanna, heilbrigði, lýðfræði og vinnumarkað.

Vísarnir eiga að einfalda aðgengi almennings, stjórnvalda, hagsmunaaðila og rannsakenda að skilgreindum upplýsingum sem varpa ljósi á þjóðfélagstand. Vísarnir eiga jafnframt að styðja við stefnumótun stjórnvalda. Þegar best lætur eiga félagsvísar að geta dregið upp heildarmynd af ástandi þar sem velferð, heilbrigði, vellíðan og þarfir íbúanna eru í brennidepli, en fyrst og fremst eru félagsvísar tæki sem eiga að greina hópa í vanda og þar sem samfélagslegar aðgerðir og þjónusta skila ekki tilætluðum árangri. Félagsvísarnir skiptast upp í fjóra efnislega kafla:

- a) Kafli 2. Lýðfræði og virkni: Í kaflanum eru vísar um samsetningu þjóðarinnar, menntun og atvinnuþátttöku.
- b) Kafli 3. Lífskjör og velferð: Í þessum kafla er að finna vísa um tekjur, eignir, skuldir og húsnæðisstöðu heimila eftir fjölskyldugerð, kyni og aldri þegar það á við. Þá eru einnig vísar yfir ýmsa velferðarþjónustu.
- c) Kafli 4. Heilsa: Í kaflanum eru vísar um heilsu barna, heilsugæslu, lyfjanotkun, áhættuþætti, og útgjöld. Heilsuvísar gefa mynd af heilsufari þjóðar í ljósi félagslegra og efnahagslegra aðstæðna og lífsstíls fólks.
- d) Kafli 5. Samheldni: Í kaflanum eru að finna vísa um viðhorf fólks í samfélaginu, þátttöku barna í íþróttum- og tómstundum, samveru þeirra með foreldrum, áhættuhegðun, afbrot og útgjöld. Vísar um samheldni eiga að mæla viðhorf og traust í samfélaginu og félagslega þátttöku og áhættuhegðun barna og unglinga.

Í þessari skýrslu eru þau nýmæli að upplýsingar um eignir og skuldir heimila eru sundurgreindar eftir tíundarhlutum eigna og tekna, birtar í töflum 23 og 24. Að auki verða allar þær töflur sem eru birtar í skýrslunni gerðar aðgengilegar í meðfylgjandi excel-skjölum til að auðvelda notendum að vinna með upplýsingarnar. Þá eru birtar ítarlegri upplýsingar um dreifingu lífsánægju en áður hefur verið gert í félagsvísunum (sjá töflu 37)

Kafli 2. Lýðfræði og virkni

Tafla 1. Lýðfræði og uppruni

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mannfjöldi	293.577	299.891	307.672	315.459	319.368	317.630	318.452	319.575	321.857	325.671	329.100
Breyting á mannfjölda á milli ára (%)	1,0	2,2	2,6	2,5	1,2	-0,5	0,3	0,4	0,7	1,2	1,1
Fólksfjölgunarhlutfall, nettó	0,996	1005,0	1005,0	1040,0	1082,0	1064,0	0,967	0,988	0,977	0,939	
Framfærsluhlutfall	70,6	69,3	67,6	66,6	66,6	67,8	68,1	68,4	68,6	68,4	68,4
Ólifud meðalævi við fæðingu í árum:											
Karlar	79,2	79,4	79,4	79,6	79,7	79,7	80,1	80,8	80,8	80,6	
Konur	83,1	83	82,9	83	83,3	83,7	83,8	83,9	83,7	83,6	
Uppruni											
Innflytjandi	13033	16689	22109	27240	28644	26170	25692	25440	25923	27445	29192
hlutfall %	4,4	5,6	7,2	8,6	9,0	8,2	8,1	8	8,1	8,4	8,9
Önnur kynslóð innflytjenda	960	1117	1293	1560	1898	2255	2591	2886	3207	3534	3846
hlutfall %	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1	1,1	1,2
Fædd(ur) á Íslandi (annað foreldri erlent)	7959	8384	8778	9271	9699	10045	10389	10693	11074	11502	11855
hlutfall %	2,7	2,8	2,9	2,9	3,0	3,2	3,3	3,3	3,4	3,5	3,6
Fædd(ur) erlendis (annað foreldri erlent)	2934	3110	3252	3395	3550	3553	3560	3672	3819	3979	4124
hlutfall %	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3

Heimild: Hagstofa Íslands

Mannfjöldi miðar við 1. janúar ár hvert.

Fólksfjölgunarhlutfall, nettó: Brúttó fólksfjölgunarhlutfall að því viðbættu að einnig er gert ráð fyrir að dánarlíkur í hverjum aldursárgangi kvenna á barnsburðaraldri haldist óbreyttar.

Framfærsluhlutfall: Með framfærsluhlutfalli er átt við hlutfall aldurshópa sem ekki eru á vinnualdri (hér 0-19 ára og 65 ára og eldri) af þeim sem teljast á vinnualdri (hér 20-64 ára).

Ólifud meðalævi við fæðingu: Sýnir hve mörg æviár einstaklingur, karl eða kona, á að meðaltali ólifud miðað við að hann/hún er á lífi við upphaf tiltekins aldurskeiðs. Algengt er að reikna ólifaða meðalævi við: fæðingu, 1 árs, 15 ára, 50 ára, 65 ára og 80 ára.

Innflytjendur: Með innflytjendum er átt við einstaklinga sem fæddir eru erlendis og foreldrar þeirra eru báðir fæddir erlendis og hafa erlendan bakgrunn. Báðir afar og báðar ömmur eru líka fædd erlendis.

Önnur kynslóð innflytjenda: Önnur kynslóð innflytjenda eru einstaklingar sem fæddir eru hér á landi en eiga foreldra sem báðir eru fæddir erlendis auk þess sem afar og ömmur einstaklinganna eru fæddir erlendis.

Fædd/ur á Íslandi: annað foreldri erlent: Einstaklingar sem eru fæddir erlendis og eitt foreldri sem fætt er erlendis. Að minnsta kosti einn afi eða ein amma er líka fædd erlendis. Hér flokkast þó einnig einstaklingar þar sem báðir foreldrar eru fæddir erlendis svo fremi sem að minnsta kosti einn afi eða amma eru fædd á Íslandi.

Fædd/ur erlendis: annað foreldri erlent: Einstaklingar og annað foreldrið eru fædd á Íslandi. Að minnsta kosti einn afi eða ein amma eru fædd erlendis. Hér flokkast þó einnig einstaklingar þar sem báðir foreldrar eru fæddir erlendis svo fremi sem að minnsta kosti einn afi eða amma eru fædd á Íslandi.

Tafla 2. Leikskólabörn

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Börn í leikskólum (% af mannfjölda á sama aldri)											
0-5 ára	66,5	67,0	67,8	68,6	69,7	68,9	68,6	68,6	70,3	70,4	71,5
<=2 ára	39,3	40,3	42,2	41,7	44,2	43,6	43,3	41,5	42,7	42,0	44,5
3-5 ára	93,0	93,5	93,9	97,1	96,7	96,0	96,0	98,1	98,9	98,4	97,5
Börn sem dveljast á leikskóla 9 klst. á dag (% af mannfjölda á sama aldri)											
0-5 ára	22,1	22,2	23,9	25,2	26,8	25,0	20,6	21,0	20,6	21,9	19,7
<=2 ára	11,8	11,8	13,2	13,2	15,1	13,3	11,5	11,2	11,3	11,7	10,9
3-5 ára	32,0	32,6	34,8	37,9	39,1	37,4	30,6	31,7	30,3	31,9	28,2

Heimild: Hagstofa Íslands

Leikskóli: Litið er á leikskóla sem sjálfstæða einingu sem hefur einn leikskólustjóra. Leikskóli getur verið í fleiri en einu húsi og á fleiri en einum stað, yfirleitt þó í einu sveitarfélagi. Eitt sveitarfélag eða fleiri geta séð um rekstur á einum og sama leikskólanum. Í nokkrum sveitarfélögum á sér stað samrekstur leikskóla og grunnskóla og í öðrum leikskóla, grunnskóla og tónlistarskóla.

Leikskólabörn: Hagstofa Íslands óskar eftir skýrslum frá leikskólum í janúar ár hvert og miðast upplýsingagjöf við fjölda barna þann 1. desember ár hvert.

Tafla 3. Skólasókn á framhaldsskólastigi, % af mannfjölda á sama aldri

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
16-17 ára	90,6	96,2	92,3	90,4	88,2	88,2	94,0	89,6	89,1	91,4	91,6
Karlur	92,2	95,1	88,8	87,9	87,6	88,0	91,7	88,1	89,3	90,8	90,6
Konur	88,9	97,4	96,1	93,0	88,8	88,3	96,4	91,3	88,9	92,1	92,6
18-20 ára	57,9	58,3	59,9	63,4	63,7	62,7	61,7	62,2	63,6	61,2	59,3
Karlur	55,6	57,4	58,7	61,4	61,3	59,7	60,3	62,5	62,7	60,4	59,0
Konur	60,3	59,1	61,1	65,6	66,3	65,9	63,1	62,0	64,5	61,9	59,6
21-24 ára	18,2	17,9	17,4	17,0	16,4	16,2	17,2	16,4	18,9	17,1	15,7
Karlur	19,7	19,2	18,5	17,1	16,4	16,7	17,5	17,4	20,1	17,9	16,5
Konur	16,6	16,6	16,3	16,8	16,5	15,6	16,9	15,5	17,7	16,4	14,8
25 ára og eldri	2,2	2,3	2,5	2,7	2,7	2,6	2,5	2,1	2,4	2,4	2,3
Karlur	1,7	1,8	1,9	1,9	2,1	1,9	2,0	1,8	2,0	2,1	2,1
Konur	2,6	2,8	3,1	3,5	3,4	3,3	3,0	2,5	2,7	2,6	2,4

Heimild: Hagstofa Íslands

Tafla 4. Hlutfallsleg skipting nemenda á framhaldsskólastigi eftir tegund náms, sundurgreint eftir kyni

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Karlur											
Almennt bóknám	54,5	56,5	56,3	60,1	60,2	60,6	60,6	60,9	61,2	61,7	60,3
Verk- og starfsnám	45,5	43,5	43,7	39,9	39,8	39,4	39,4	39,1	38,8	38,3	39,7
Konur											
Almennt bóknám	68,1	69,6	69,7	71,5	71,1	71,1	70,6	70,7	71,7	72,3	72,3
Verk- og starfsnám	31,9	30,4	30,3	28,5	28,9	28,9	29,4	29,3	28,3	27,7	27,7

Heimild: Hagstofa Íslands

Tafla 5. Tvítugir stúdentar, % af mannfjölda á sama aldri

	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
Alls	60,3	60,5	61,0	59,4	57,9	63,6	63,6	69,2	74,7	71,2
Karlur	44,4	49,2	49,1	43,5	45,3	51,7	52,3	57,4	59,8	58,3
Konur	76,7	71,4	73,2	77,2	71,2	75,8	75,3	81,8	90,4	84,2

Heimild: Hagstofa Íslands

Tafla 6. Brautskráning á framhaldsskólastigi eftir tegund prófs, kyni og aldri

	2005–2006	2006–2007	2007–2008	2008–2009	2009–2010	2010–2011	2011–2012	2012–2013
Stúdentspróf	2.491	2.611	2.879	3.115	3.264	3.361	3.717	3.590
21 árs og yngri	1.797	1.849	2.098	2.186	2.331	2.355	2.565	2.436
Karlur	719	694	857	885	931	966	1032	970
Konur	1.078	1.155	1.241	1.301	1.400	1.389	1.533	1.466
22-29 ára	548	577	559	671	709	747	841	868
Karlur	261	264	238	307	358	379	402	418
Konur	287	313	321	364	351	368	439	450
30 ára og eldri	146	185	222	258	224	259	311	286
Karlur	35	49	56	86	81	90	103	96
Konur	111	136	166	172	143	169	208	190
Önnur próf	2.829	3.023	3.327	3.350	3.323	2.957	3.160	3.027
21 árs og yngri	912	1.050	1.193	1.205	1.279	1036	1154	1001
Karlur	525	592	722	693	712	547	629	555
Konur	387	458	471	512	567	489	525	446
22-29 ára	1.138	1.177	1.219	1.236	1.195	1091	1146	1104
Karlur	714	761	767	837	715	626	655	655
Konur	424	416	452	399	480	465	491	449
30 ára og eldri	779	796	915	909	849	830	860	922
Karlur	380	329	394	425	415	435	395	471
Konur	399	467	521	484	434	395	465	451

Heimild: Hagstofa Íslands

Skóli á framhaldsskólastigi: Litið er á skóla sem sjálfstæða einingu þar sem nám fer fram. Skóli þarf ekki að vera bundinn húsnæði eða stað. Skóli getur t.d. verið land eða stofnun og/eða embætti sem tekur að sér menntun. Skóli getur einnig verið form af námi s.s. iðnnemar á samningi utan skóla. Oftast er skóli þó hefðbundin stofnun á einum stað með skólastjóra sem stjórnanda. Tölurnar sem hér eru notaðar taka mið af öllum nemendum á framhaldsskólastigi og eru iðnnemar á samningi taldir með.

Nemendur: Hagstofa Íslands óskar eftir skýrslum frá viðurkenndum skólum og stofnunum um nemendur en einnig er fengin skrá um nemendur framhaldsskóla sem tekin er beint úr miðlægu nemendakerfi. Gögnum er safnað á kennitölu um nemendur á hausti ár hvert með 15. október sem viðmiðunardag.

Skólasókn: Skilgreining á skólasókn er fólk sem er skráð í námi innanlands frá og með fyrsta ári framhaldsskólastigs með lögheimili á Íslandi. Í tölunum er hver nemandi aðeins skráður einu sinni, þannig að sé nemandi skráður í fleiri en einum skóla, í fleiri en einu námi eða með fleiri en eitt kennsluform þá er hann aðeins talinn einu sinni, þ.e. þar sem hann stundar aðallega nám.

Brautskráningar: Brautskráðir nemendur eru taldir fyrir hverja útskrift úr námi. Tölur um brautskráningar eru að jafnaði hærri en tölur yfir brautskráða nemendur, þar sem sumir nemendur útskrifast af fleiri en einni námsbraut á ári. Þannig útskrifast t.d. margir iðnnemar bæði með burtfararpróf og með sveinspróf á sama árinu. Stúdentar ljúka sumir námi af styttri námsbraut jafnhliða stúdentsprófi, eða ljúka stúdentsprófi af fleiri en einni námsbraut, og teljast því með tvær brautskráningar.

Útskriftarár: Tölur um útskrifaða nemendur eru gefnar upp miðað við útskriftarár, sem nær yfir útskrifaða nemendur frá 1. nóvember til 31. október ár hvert.

Tegundir prófa: Brautskráðum er skipt eftir því hvort þeir hafa lokið stúdentsprófi eða annarskonar prófi á framhaldsskólastigi, s.s. grunnprófi starfs- eða iðngreina, hæfnisprófi, réttindaprófi starfsgreina, burtfararprófi í iðn eða sveinsprófi.

Tafla 7. Skólasókn á háskólastigi eftir kyni og aldri, % af mannfjölda á sama aldri

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
21-24 ára	29,5	29,1	28,7	28	29,9	32,8	34,1	33,7	33,1
Karlar	23,2	22,1	22,1	22	23,4	26,8	27,9	27,8	26,8
Konur	36,1	36,5	35,6	34,3	36,7	39,1	40,5	39,9	39,8
25-29 ára	18,3	17,7	18,1	16,9	16,8	18,3	18,9	19,1	19,8
Karlar	13,9	13,8	14	12,8	12,8	14,8	14,6	14,9	16,2
Konur	22,6	21,7	22,6	21,6	21,1	22	23,3	23,5	23,5
30 ára og eldri	3,7	3,6	3,8	3,8	3,9	4	4	3,8	3,9
Karlar	2,2	2,2	2,2	2,2	2,4	2,5	2,5	2,5	2,5
Konur	5,2	5,1	5,5	5,5	5,5	5,5	5,4	5,2	5,3

Heimild: Hagstofa Íslands

Tafla 8. Nemendur á háskólastigi eftir námsviðum, sundurgreint eftir kyni

Menntun	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Karlar	462	435	478	447	519	565	448	471	486
Konur	2.316	2.210	2.372	2.306	2.300	2.208	1.819	1.806	1814
Hugvísindi og listir									
Karlar	783	788	777	766	924	1.022	1.103	1011	942
Konur	1.539	1.518	1.598	1.535	1.731	1.761	1.922	1.890	1860
Félagsvísindi, viðskipti og lögfræði									
Karlar	2.457	2.447	2.484	2.587	2.690	2.740	2.779	2.735	2743
Konur	3.512	3.642	3.795	4.015	3.971	4.056	4.287	4.242	4425
Raunvísindi, stærðfræði og tölvunarfræði									
Karlar	785	777	784	796	901	1.062	1.142	1238	1425
Konur	495	478	483	465	560	613	678	721	812
Verkfræði, framleiðsla og mannvirkjagerð									
Karlar	782	825	953	1.033	1.110	1.212	1.103	1141	1204
Konur	368	388	468	526	561	534	509	514	604
Landbúnaður og dýralækningar									
Karlar	46	50	52	37	41	57	87	102	109
Konur	34	43	63	54	71	98	109	105	104
Heilbrigði og velferð									
Karlar	259	300	331	319	318	340	357	367	368
Konur	1.696	1.704	1.767	1.819	2.056	2.170	2.297	2.276	2389
Þjónusta									
Karlar	67	54	60	68	98	120	151	153	172
Konur	241	189	193	171	215	287	321	325	382

Heimild: Hagstofa Íslands

Skóli á háskólastigi: Litið er á skóla sem sjálfstæða einingu þar sem nám fer fram. Skóli þarf ekki að vera bundinn húsnæði eða stað. Skóli getur t.d. verið land eða stofnun og/eða embætti sem tekur að sér menntun. Tölurnar sem hér eru notaðar taka mið af öllum nemendum á háskólastigi.

Nemendur: Hagstofa Íslands óskar eftir skýrslum frá viðurkenndum skólum og stofnunum um nemendur. Gögnum er safnað á kennitölu um nemendur á hausti ár hvert með 15. október ár hvert sem viðmiðunardag.

Skólasókn: Skilgreiningin á skólasókn er fólk sem er skráð í námi innanlands frá og með fyrsta ári háskólastigs með lögheimili á Íslandi. Í tölunum er hver nemandi aðeins skráður einu sinni, þannig að sé nemandi skráður í fleiri en einum skóla, í fleiri en einu námi eða með fleiri en eitt kennsluform þá er hann aðeins talinn einu sinni, þ.e. þar sem hann stundar aðallega nám.

Tafla 9. Brautskráning á háskólastigi eftir aldri, kyni og námssviðum

	2005– 2006	2006– 2007	2007– 2008	2008– 2009	2009– 2010	2010– 2011	2011– 2012	2012– 2013
Fjöldi	3.406	3.560	3.713	3.458	4.113	4.346	4.108	4.029
19–24 ára	535	547	561	515	612	668	828	808
Karlar	233	228	220	190	239	269	364	318
Konur	302	319	341	325	373	399	464	490
25–29 ára	1.182	1.292	1.367	1.273	1.453	1.471	1.442	1.396
Karlar	455	489	500	497	526	547	515	524
Konur	727	803	867	776	927	924	927	872
30–39 ára	972	953	985	938	1.190	1.315	1.111	1.089
Karlar	267	268	327	312	370	462	382	380
Konur	705	685	658	626	820	853	729	709
40 ára og eldri	717	768	800	732	858	892	727	736
Karlar	169	172	214	182	230	235	201	207
Konur	548	596	586	550	628	657	526	529
Námssvið								
Menntun	901	828	829	709	838	1.026	575	562
Karlar	145	129	132	118	145	221	108	122
Konur	756	699	697	591	693	805	467	440
Hugvísindi og listir	378	384	384	385	431	506	532	524
Karlar	133	122	133	136	131	150	192	177
Konur	245	262	251	249	300	356	340	347
Félagsvísindi, viðskipti og lögfræði	1.163	1.370	1.440	1.378	1.520	1.512	1.541	1.549
Karlar	476	541	597	529	628	578	566	572
Konur	687	829	843	849	892	934	975	977
Raunvísindi, stærðfræði og tölvunarfræði	251	245	236	223	269	257	330	320
Karlar	156	158	143	138	140	171	203	190
Konur	95	87	93	85	129	86	127	130
Verkfræði, framleiðsla og mannvirkjagerð	225	214	254	277	372	455	410	361
Karlar	143	144	175	180	221	304	276	240
Konur	82	70	79	97	151	151	134	121
Landbúnaður og dýralækningar	25	28	14	16	18	10	35	42
Karlar	17	13	8	11	7	2	11	11
Konur	8	15	6	5	11	8	24	31
Heilbrigði og velferð	404	434	492	418	617	527	585	578
Karlar	40	41	59	61	76	73	82	83
Konur	364	393	433	357	541	454	503	495
Þjónusta	59	57	64	52	48	53	100	93
Karlar	14	9	14	8	17	14	24	34
Konur	45	48	50	44	31	39	76	59

Heimild: Hagstofa Íslands

Brautskráningar: Tölur um brautskráningar eru að jafnaði hærrí en tölur yfir brautskráða nemendur, þar sem sumir nemendur útskrifast af fleiri en einu námsviði eða einni námsbraut á ári.

Útskriftarár: Tölur um útskrifaða nemendur eru gefnar upp miðað við útskriftarár, sem nær yfir útskrifaða nemendur frá 1. nóvember til 31. október ár hvert.

Tafla 10. Atvinnuþátttaka og vinnutími

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Atvinnuþátttaka 16-74 ára											
Karlar	85,1	86,1	87,5	87,6	87,1	84,7	84,5	83,7	83,1	84,2	84,7
Konur	76,5	78	78,6	78,8	78,2	77,3	77,8	77,1	77,7	78,5	78,2
16-24 ára	72,2	77,3	79,3	80	78,7	73,4	74,1	74,1	76,3	78,9	77,5
25-54 ára	90	90	90,9	90,7	90,3	89,5	89,5	89,1	89,2	89,7	89,6
55-74 ára	63,3	65,3	65,8	66,3	66,4	65,8	66,4	65,3	64,2	65,4	67,2
Starfandi 16-74 ára í fullu starfi, % af vinnuafli											
Karlar	87,6	88,6	87,6	88,2	87,1	79,9	78,8	80	80,5	81,7	82,2
Konur	61,1	60,5	60,7	61,2	63,8	59,5	58,1	60,4	61,6	61,6	63,2
16-24 ára	57,8	56,3	55,2	54,6	54,7	42,8	41,2	42,8	42,6	43,7	46,5
25-54 ára	80,2	81,2	80,8	81,9	83	77,4	75,6	77,3	78,9	79,4	80,6
55-74 ára	71,5	73,1	74,5	74,6	73,7	70,2	71	73,1	73,6	74,5	73,4
Meðalvinnustundir á viku þeirra sem eru í fullu starfi											
Karlar	49,8	50,1	50	49,5	48,9	46,9	47,1	47,4	47,4	47,4	47,1
Konur	42,6	42,6	42,6	42,2	42,1	41,6	41,4	41,3	41,3	41,3	41,2
16-24 ára	46,1	46,5	46,1	46,9	45,5	44,7	43,7	43,2	43,9	44,4	43,0
25-54 ára	47,6	47,7	47,6	46,9	46,8	45	45	45,3	45,3	45	44,9
55-74 ára	45,8	46,9	47,2	46,9	45,6	44,5	44,9	44,9	44,3	45,3	45,1

Heimild: Hagstofa Íslands

Tafla 11. Karlar og konur á vinnumarkaði eftir menntunarstigi

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Grunnmenntun											
Karlar	32,2	32,8	34,7	33,8	34,6	34,0	33,2	32,3	31,7	31,4	31,5
Konur	43,2	41,4	39,9	39,1	39,7	36,8	36,4	35,1	34,2	32,7	30,3
Starfs- og framhaldsmenntun											
Karlar	45,2	44,3	41,9	42,1	40,7	40,7	42,9	43,2	42,7	41,8	41,9
Konur	29,9	29,8	30,3	31,2	29,6	30,5	30,5	29,6	28,6	29,8	31,5
Háskólamenntun											
Karlar	22,7	22,9	23,4	24,0	24,7	25,3	23,9	24,5	25,6	26,8	26,6
Konur	26,9	28,8	29,9	29,7	30,7	32,7	33,1	35,2	37,1	37,5	38,2

Heimild: Hagstofa Íslands

Vinnuafli: Vinnuafli samanstendur af starfandi og atvinnulausu fólki á aldrinum 16 til 74 ára.**Atvinnuþátttaka:** Atvinnuþátttaka er hlutfall vinnuaflsins af heildar mannfjöldanum.**Starfandi:** Fólk telst vera starfandi (hafa atvinnu) ef það hefur unnið eina klukkustund eða lengur í viðmiðunarvikunni eða verið fjarverandi frá starfi sem það gegnir að öllu jöfnu. Einstaklingar í barneignaleyfi teljast vera fjarverandi frá vinnu hafi þeir farið í leyfi úr launuðu starfi jafnvel þótt þeir hafi ekki hug á að hverfa aftur til sama starfs.**Starfandi í fullu starfi:** Svarandi úr vinnumarkaðsrannsókn Hagstofu Íslands telst vera í fullu starfi ef hann vinnur að jafnaði 35 klukkustundir eða meira á viku.**Vinnutími:** Heildarvinnutími í fullu starfi skv. svörum þátttakenda í vinnumarkaðsrannsókn Hagstofu Íslands í aðal- og aukastarfi í viðmiðunarvikunni.

Tafla 12. Atvinnuleitendur

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Fjöldi atvinnuleitenda	5.40	4.90	4.30	5.00	4.20	5.50	13.10	13.70	12.70	10.90	10.00	9.30
Karlar	0	0	0	2.60	2.30	3.30	0	0	0	0	0	0
Konur	3100	2700	2300	0	0	0	8.300	7.900	7.400	6.000	5.500	0
				2.40	1.90	2.20						4.30
Konur	2400	2200	2000	0	0	0	4.800	5.800	5.300	4.900	4.500	0
Atvinnuleitendur, % af vinnuafli												
Alls	3,3	3,0	2,6	2,9	2,3	3,0	7,2	7,6	7,1	6,1	5,4	5,0
Karlar	3,6	3,2	2,6	2,7	2,3	3,3	8,6	8,3	7,8	6,4	5,7	5,0
Konur	3,1	2,9	2,6	3,0	2,3	2,6	5,7	6,7	6,2	5,7	5,1	4,8
16–24 ára	8,1	8,0	7,0	8,4	7,0	8,2	15,8	16,3	14,5	13,5	10,8	10,1
Atvinnuleiteindur í 6-11 mánuði, % af vinnuafli												
Karlar	0,4	0,2	0,2	0,1	0,0	0,0	1,5	1,6	1,0	0,7	0,6	0,7
Konur	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,9	1,3	0,7	0,7	0,7	0,7
16–24 ára	0,3	0,3	0,1	0,2	0,1	0,1	1,6	2,3	0,7	1,3	0,6	0,3
Atvinnuleiteindur í 12 mánuði eða lengur, % af vinnuafli												
Karlar	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,6	1,9	2,1	1,7	1,2	0,6
Konur	0,2	0,4	0,4	0,2	0,2	0,1	0,4	1,2	1,6	1,5	1,0	0,7
16–24 ára	0,3	0,3	0,1	0,1	0,2	0,1	0,5	1,6	2,2	1,3	1,0	0,6
Menntun atvinnulausra karla												
Grunnmenntun	60,5	58	66,3	63,8	70,8	64,5	54,1	49,0	49,9	55,9	52,6	52,5
Starfs- og framhaldsmenntun	23,4	30,3	25,0	26,1	24,1	23,6	32,3	37,8	33,9	29,5	33,5	34,0
Háskólamenntun	16,1	11,7	8,7	10,1	5,1	12,0	13,6	13,2	16,2	14,6	13,9	13,5
Menntun atvinnulausra kvenna												
Grunnmenntun	61,3	58,2	50,9	61,6	60,7	61,8	51,7	55,8	50	58	47,3	34,5
Starfs- og framhaldsmenntun	26,2	32,1	33,3	25,2	23,5	18,8	28,5	29,7	27,1	27,1	23,5	29,9
Háskólamenntun	12,5	9,7	15,8	13,1	15,8	19,4	19,7	14,5	22,9	14,9	29,3	35,6

Heimild: Hagstofa Íslands

Atvinnuleitendur: Teljast þeir sem ekki voru í starfi í viðmiðunarvikunni, geta hafið störf innan tveggja vikna frá því Vinnumarkaðsrannsókn Hagstofunnar er gerð og uppfylla auk þess eitthvert eftirfarandi skilyrða: **1)** Hafa verið virkir í atvinnuleit sl. fjórar vikur að viðmiðunarviku meðtalinni. **2)** Hafa fundið starf sem byrjar seinna, þó ekki síðar en innan þriggja mánaða. **3)** Bíða eftir að vera kallaðir til vinnu.

Tafla 13. Atvinnuleysisbætur og vinnumarkaðsúrræði

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Atvinnuleitendur sem fá atvinnuleysisbætur, % af mannafla									
Alls	1,3	1,0	1,6	8,0	8,1	7,4	5,8	4,4	3,6
Karlar	0,9	0,8	1,5	8,8	8,6	7,6	5,5	4,0	3,2
Konur	1,8	1,4	1,8	7,1	7,6	7,3	6,1	5,0	4,2
16–24 ára	1,4	1,0	2,2	10,1	8,6	7,4	4,9	3,9	3,2
55–74 ára	1,9	1,5	1,7	6,2	6,5	6,5	5,2	3,3	2,9
% skráðra atvinnulausra sem fá atvinnuleysisbætur og taka þátt í vinnumarkaðsúrræðum									
Allir	13,4	9,3	6,8	15,9	32,4	39,3	35,1	37,9	33,1
Karlar	35,9	43,1	50,0	54,6	58,4	54,5	50,4	47,5	46,3
Konur	64,1	56,9	50,0	45,4	41,6	45,5	49,6	52,5	53,7
16–24 ára	18,0	15,9	15,4	22,1	28,8	25,9	22,9	20,8	22,9
25–34 ára	61,8	58,6	62,6	66,7	59,0	52,4	52,5	53,6	53,2
55–74 ára	20,2	25,5	22,0	11,3	12,2	21,7	24,6	25,6	23,9
Þátttaka atvinnuleitenda í úrræðum eftir kyni og aldurshópum									
Ráðgjöf og stuðningur við starfsleit	4,8	2,5	1,7	2,4	6,1	10,5	11,4	14,7	14,8
Karlar	33,5	40,4	50,2	52,4	57,3	52,3	49,3	46,5	50,4
Konur	66,5	59,6	49,8	47,6	42,7	47,7	50,7	53,5	49,6
16–24 ára	17,5	15,2	20,8	31,3	28,6	15,6	16,7	20,1	21,1
25–34 ára	60,5	56,7	59,6	56,7	55,1	47,7	53,0	52,5	48,9
55 ára og eldri	22,0	28,1	19,6	12,0	16,3	36,7	30,3	27,4	30,0
Smiðjur, klúbbar og sjálfsefling	2,9	0,9	1,1	3,3	8,2	6,8	2,7	2,2	5,5
Karlar	30,1	29,4	41,0	45,3	53,8	54,6	42,6	37,3	37,1
Konur	69,9	70,6	59,0	54,7	46,2	45,4	57,4	62,7	62,9
16–24 ára	23,8	41,2	13,9	25,3	28,9	29,1	32,8	33,0	32,6
25–34 ára	63,7	39,7	49,1	58,4	47,5	44,6	36,7	42,2	41,9
55 ára og eldri	12,5	19,1	37,0	16,3	13,6	26,3	30,5	24,8	25,5
Námskeið og námssamningar	4,7	5,1	3,4	10,9	22,2	25,1	18,0	17,1	16,7
Karlar	39,1	45,6	51,7	54,7	59,2	54,6	49,0	40,7	40,1
Konur	60,9	54,4	48,3	45,3	40,8	45,4	51,0	59,3	59,9
16–24 ára	9,4	6,8	10,8	18,3	27,8	27,1	21,4	20,9	23,1
25–34 ára	66,2	65,3	70,4	72,3	62,0	55,8	58,0	59,3	59,4
55 ára og eldri	24,4	27,9	18,8	9,4	10,3	17,1	20,6	19,8	17,5
Starfstengd vinnumarkaðsúrræði	1,0	0,8	0,5	3,9	6,4	5,6	11,1	15,6	8,0
Karlar	48,9	51,9	59,4	63,3	62,3	56,9	58,2	57,3	53,0
Konur	51,1	48,1	40,6	36,7	37,7	43,1	41,8	42,7	47,0
16–24 ára	43,3	48,1	33,3	24,1	19,7	28,0	25,9	19,5	23,0
25–34 ára	42,2	42,6	49,3	64,2	67,4	55,0	49,3	50,3	53,0
55 ára og eldri	14,5	9,3	17,4	11,7	12,9	17,0	24,8	30,2	24,0

Heimild: Vinnumálastofnun

Skráð atvinnuleysi: Vinnumálastofnun reiknar út skráð atvinnuleysi á þann veg að fjöldi atvinnuleysisdaga er umreiknaður í meðalfjölda einstaklinga, þar sem allir dagar í hverjum mánuði eru taldir nema laugardagar og sunnudagar og útkomunni deilt í áætlaðan mannafla á vinnumarkaði í hverjum mánuði.

Atvinnuleysisbætur: Launafólk og sjálfstætt starfandi einstaklingar á aldrinum 16 - 70 ára sem eru atvinnulausir eiga rétt á atvinnuleysisbótum, að því tilskyldu að hafa áunnið sér tryggingarétt og uppfylla ákveðin skilyrði.

Vinnumarkaðsúrræði: Markmið vinnumarkaðsúrræða er að sporna gegn atvinnuleysi, auðvelda fólki í atvinnuleit að halda virkni sinni, stuðla að tengslum þess við atvinnulífið og skapa fólki leiðir til að bæta möguleika sína til atvinnuþátttöku. Allir þeir sem eru á atvinnuleysissskrá geta sótt í vinnumarkaðsúrræði á vegum Vinnu-málastofnunar.

Tafla 14. Fólk utan vinnumarkaðar

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Námsmaður	27,6	28,6	29,7	31,8	31,6	30,1	28,4	26,5	27,0
Karlar	35,2	33,1	35,9	38,8	38,1	35,7	32,5	31,2	33,0
Konur	22,9	25,7	25,7	26,9	26,9	26,0	25,2	22,9	23,0
Eftirlaun	27,0	26,9	26,5	24,9	25,8	26,3	26,8	27,1	27,0
Karlar	30,2	30,3	30,1	27,8	27,2	27,1	29,7	28,5	27,0
Konur	24,9	24,7	24,2	22,9	24,9	25,8	24,5	26,0	26,0
Öryrki eða fatlaður	18,7	19,8	19,5	17,7	19,1	21,1	20,1	21,3	19,0
Karlar	16,4	15,8	16,7	14,4	14,7	17,9	17,9	17,6	18,0
Konur	20,2	22,4	21,3	20,0	22,3	23,3	21,7	24,1	20,0
Atvinnulaus og ekki í atvinnuleit	3,3	3,9	3,4	7,1	9,0	8,1	6,1	3,0	2,0
Karlar	3,9	5,9	5,7	9,0	9,9	10,1	8,3	3,6	3,0
Konur	3,0	2,7	1,9	5,8	8,3	6,7	4,4	2,6	2,0
Veikur	7,7	7,5	7,0	5,5	5,4	6,2	7,5	10,9	11,0
Karlar	7,6	8,9	7,4	5,5	6,3	6,0	6,6	12,1	10,0
Konur	7,8	6,7	6,8	5,5	4,7	6,4	8,3	9,9	12,0
Heimavinnandi	7,2	6,7	8,2	7,0	4,7	4,6	6,5	6,5	7,0
Karlar	0,3	1,2	1,4	1,3	0,9	1,3	1,2	1,9	3,0
Konur	11,4	10,2	12,5	10,9	7,4	7,0	10,6	10,0	11,0
Í fæðingarorlofi	3,0	3,0	3,4	2,8	2,5	2,2	1,7	1,3	2,0
Karlar	0,3	0,3	0,2	0,3	0,0	0,3	0,3	0,4	0,0
Konur	4,7	4,7	5,3	4,5	4,3	3,5	2,8	2,0	3,0
Annað	5,5	3,6	2,4	3,2	1,9	1,4	3,0	3,4	5,0
Karlar	6,2	4,6	2,5	2,8	2,9	1,7	3,6	4,7	6,0
Konur	5,1	2,9	2,3	3,5	1,2	1,2	2,5	2,5	3,0

Heimild: Hagstofa Íslands

Fólk utan vinnumarkaðar: Fólk telst utan vinnumarkaðar ef það er hvorki í vinnu né fullnægir skilyrðum um að vera atvinnulaust.

Tafla 15. Útgjöld til menntamála eftir skólastigi, % af vergri landsframleiðslu

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013
Menntamál, alls	8,1	8,0	8,2	8,2	7,9	8,1	8,2	8,0	7,8	7,7	7,6	7,82
Leikskólastig	0,7	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,83
Grunnskólastig	4,0	3,9	4,0	4,0	3,8	3,8	3,7	3,6	3,7	3,5	3,5	3,75
Framhaldsskólastig	1,5	1,4	1,3	1,4	1,2	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,17
Háskólastig	1,6	1,6	1,8	1,7	1,7	1,9	1,9	1,9	1,7	1,7	1,7	1,64

Heimild: Hagstofa Íslands

Útgjöld: Upplýsingar um opinber útgjöld og útgjöld sveitarfélaga eru sóttar til Hagstofu Íslands. Útgjöldin eru flokkuð eftir málaflokkum með það í huga að sýna þátt hins opinbera á mismunandi málavísitölum þess. Hér eru sýndar tölur um útgjöld til menntamála, atvinnuleysis, félagsaðstoðar, örorku/fötlun og öldrunar. Sömuleiðis hefur hlutfall útgjalda af landsframleiðslu verið reiknað til þess að fá mat á opinberum umsvifum í samhengi við umsvif í efnahagslífinu hvað varða ofangreinda þætti.

Útgjöldin sýna verðlag hvers árs en að auki hefur talnaefni verið sett fram með ýmsum hætti til að gefa gleggri vísendingar um raunþróun. Þannig hafa bæði verðvísitölur samneyslunnar og verðvísitala neyslu-verðs verið notaðar á útgjaldaliði til að nálgast raunbreytingar. Sömuleiðis hefur hlutfall útgjalda af landsframleiðslu verið reiknað til þess að fá mat á opinberum umsvifum í samhengi við umsvif í efnahagslífinu í heild.

Kafli 3. Lífskjör og velferð

Tafla 16. Tekjudreifing og lágtækjumörk

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Gini	24,1	25,1	26,3	28	27,3	29,6	25,8	23,6	24	24	22,7
Fimmtungastuðull	3,4	3,5	3,7	3,9	3,8	4,2	3,6	3,3	3,3	3,3	3,1
Lágtækjumörk (í þús. ÍSK)	96,9	103,2	111,3	126,3	141,1	160,8	158,2	153,6	156,3	170,6	182,6
Einstaklingar undir lágtækjumörkum eftir kyni (%)											
Alls	10,0	9,7	9,6	10,1	10,1	10,2	9,8	9,2	7,9	9,3	7,9
Karlar	9,6	9,8	9,1	9,1	9,5	9,3	9,8	9,0	8,4	9,6	8,1
Konur	10,5	9,6	10,2	11,0	10,7	11,1	9,8	9,5	7,5	8,9	7,7
Aldur											
<18	11,5	10,1	11,6	11,9	11,2	9,9	12,6	11,2	10,0	12,2	10,0
18-24	16,3	16,9	12,8	11,8	12,5	15,7	16,3	14,2	10,9	15,3	9,3
25-34	10,8	11,5	10,5	11,4	11,7	12,4	13,3	14,6	11,8	13,5	9,2
35-44	9,1	8,4	9,5	7,8	7,5	8,6	7,8	6,9	7,8	9,0	7,9
45-54	5,8	6,6	5,3	6,0	6,1	6,5	7,8	6,7	5,1	5,0	6,3
55-64	5,0	5,4	3,7	4,8	5,8	6,3	3,3	4,9	3,6	4,1	3,5
>64	10,3	9,2	11,8	15,1	15,0	12,4	4,9	4,3	4,5	4,0	7,0
Einstaklingar undir lágtækjumörkum eftir heimilisgerð (%)											
Heimili án barna	10,2	11,2	8,9	10,9	11,6	13,2	9,6	9,1	7,8	8,3	7,9
Einhleypur karl	20,4	24,1	15,6	21,5	22,4	22,4	23,2	22,5	18,6	23,1	23,3
Einhleyp kona	23,5	22,5	19,5	31,3	28,6	33,2	16,1	16,0	9,0	9,0	14,2
Heimili með börn	10,0	8,9	10,0	9,6	9,1	8,3	10,0	9,3	8,0	10,0	8,0
Einstætt foreldri	21,9	14,7	27,0	23,3	28,0	22,8	30,1	28,4	24,5	27,1	22,3
Tveir fullorðnir með 1 barn	7,5	7,6	9,7	6,3	6,0	5,8	5,8	6,8	4,9	8,0	6,2
Tveir fullorðnir með 2 börn	7,2	8,3	6,1	7,3	3,8	4,2	5,8	6,9	5,6	5,5	4,0
Tveir fullorðnir með 3 börn eða fleiri	12,1	10,9	10,2	12,1	12,9	10,3	12,0	8,0	6,5	11,5	9,5
Einstaklingar undir lágtækjumörkum eftir húsnæðisstöðu (%)											
Eigandi, skuldlaus	9	9,8	10,3	9,9	10,1	9,4	4,9	5,5	4,1	6,2	6,7
Eigandi, með húsnæðislán	8,2	7,1	7,4	8,3	7,1	6,7	7,1	5,2	4,4	5,0	4,9
Leigjandi, almennum markaði	18,8	27,4	17,4	13,6	25,5	21,8	23,7	21,3	18	21,9	13,3
Leigjandi, úrræði	21	20,1	21,5	23,9	24,5	30,1	22,6	24,9	22,6	24,3	22,2
Menntun											
Grunnmenntun >24	9,7	9,6	8,7	7,6	7,0	9,4	7,6	6,4	6,1	7,0	5,0
Framhalds- og starfsmenntun >24	6,9	8,5	6,8	8,0	8,3	8,2	8,7	8,2	6,4	7,3	6,2
Háskólamenntun >24	2,7	4,4	3,1	4,4	4,0	5,0	2,9	4,0	3,1	4,1	3,0
Búseta											
Höfuðborgarsvæðið	9,8	8,5	8,2	8,8	9,3	9,7	8,7	9,3	8,3	9,4	7,8
Stærri bærir	8,4	9,0	7,8	10,0	11,0	10,8	13,0	11,3	9,4	11,5	9,2
Dreifbýli	12,2	14,3	16,1	15,1	11,8	11,2	10,0	6,2	4,8	6,2	6,4
Uppruni											
Fæddust á Íslandi	9,2	9,4	8,5	9,3	9,1	9,7	8,4	7,9	6,6	7,8	6,9
Fæddust erlendis	14,7	11,7	13,9	10,3	15,3	16,5	15,7	15,4	12,7	13,4	10,0

Heimild: Hagstofa Íslands

Tafla 17. Skortur á efnislegum gæðum (% einstaklinga)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Alls	8,0	8,0	7,0	7,4	2,5	3,4	6,5	6,9	6,8	6,6	5,5
Karlar	7,4	7,3	6,2	6,7	2,5	3,5	5,9	6,3	6,4	5,9	5,3
Konur	8,6	8,7	7,8	8,0	2,6	3,2	7,2	7,5	7,2	7,3	5,7
Aldur											
<18	8,9	9,2	8,4	9,5	2,9	3,5	8,4	8,0	8,9	8,3	7,8
18-24	10,7	11,8	9,8	9,2	3,1	5,4	6,3	6,0	5,5	6,7	3,7
25-34	11,4	10,7	8,4	9,0	4,3	3,8	9,4	10,0	10,7	8,2	6,0
35-44	8,4	8,2	6,4	6,3	1,3	4,8	6,7	6,6	7,1	8,2	6,9
45-54	5,8	6,4	5,8	7,0	2,0	2,4	5,6	7,6	5,7	6,3	4,8
55-64	5,4	3,5	3,6	3,3	2,0	2,0	4,7	7,1	4,5	5,4	4,5
>64	3,3	3,8	4,3	3,9	1,5	1,2	2,0	1,4	2,5	1,4	2,5
Heimilisgerð											
Heimili án barna	8,3	7,4	6,3	5,8	2,7	3,9	5,6	7,2	6,0	5,9	4,6
Einhleypur karl	13,4	14,5	9,7	9,9	7,7	8,8	9,9	15,2	13,2	13,9	12,5
Einhleyp kona	15,0	11,4	11,5	13,7	6,0	6,2	13,3	13,6	8,7	9,4	9,5
Heimili með börn	7,9	8,4	7,4	8,3	2,4	3,0	7,1	6,8	7,3	7,1	6,2
Einstætt foreldri	24,9	27,0	19,3	25,3	10,2	11,3	20,4	23,4	25,1	23,8	20,3
Tveir fullorðnir með 1 barn	4,6	5,7	4,8	6,7	1,3	1,6	5,5	4,3	4,3	3,8	1,3
Tveir fullorðnir með 2 börn	5,7	6	5,8	4	0,7	2,7	3,5	3,8	2,9	3,8	4,6
Tveir fullorðnir með 3 börn eða fleiri	5,7	6,3	8	9,3	2,3	1,5	7,1	4,7	5,5	5,8	5,9
Staða á húsnæðismarkaði											
Eigandi, skuldlaus	3,4	3,8	1,8	1,4	0,9	1,0	0,6	1,6	0,5	1,2	0,7
Eigandi, lán	6,2	6,5	5,6	5,9	1,5	2,3	5,0	4,9	4,7	4,1	4,2
Leigjandi, markaðsleiga	23,4	24,2	22,8	20,6	7,4	9,3	16,0	13,0	14,6	17,0	12,8
Leigjandi, lægri leiga	21,5	19,8	19,8	24,9	12,8	12,5	18,2	17,9	19,3	15,9	10,6
Menntun											
Grunnmenntun	9,8	8,8	8,4	8,6	2,5	4,4	5,3	9,2	6,3	5,6	5,6
Starfs- og framhaldsmenntun	5,4	5,8	4,7	5,0	2,2	2,4	4,5	6,5	4,4	4,2	3,4
Háskólamenntun	3,0	4,8	2,7	3,8	0,8	1,3	3,3	2,3	2,6	3,7	2,6
Búseta											
Höfuðborgarsvæðið	8,1	7,8	6,5	7,0	2,6	3,0	6,4	6,9	6,2	7,1	5,0
Stærri bær	8,7	9,9	8,0	8,1	1,6	3,7	9,3	9,0	10,3	6,7	8,6
Dreifbýli	6,9	6,8	7,8	8,0	3,2	4,1	3,5	4,3	5,0	4,4	3,9
Uppruni											
Fæddust á Íslandi	7,5	7,4	6,4	6,5	2,2	3,0	5,4	5,9	5,5	5,5	4,8
Fæddust erlendis	10,2	9,8	8,1	8,2	5,5	8,2	14,2	11,6	9,7	8,8	3,6

Heimild: Hagstofa Íslands

Tafla 18. Börn (0-17 ára) á heimilum undir lágtekjumörkum og sem skortir efnisleg gæði

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Lágtekjuhluftfall	11,5	10,1	11,5	11,9	11,2	9,9	12,6	11,2	10	12,2	10,0
Heimilisgerð											
1 fullorðinn með barn/börn	22,4	15,9	29,3	27,8	30,1	24	33,6	30,9	28,3	29,9	24,3
2 fullorðnir með 1 barn	8,4	8,1	10,3	6,9	7	5,9	6,2	8,6	5,2	9,8	7,6
2 fullorðnir með 2 börn	7,4	8,4	6,8	7,9	3,7	4,6	6,3	7,1	6,0	5,9	4,0
2 fullorðnir með >2 börn	12,7	11,5	10,9	12,9	13,5	11,3	12,8	8,2	6,7	12,2	10,3
Menntun foreldra											
Grunnmenntun	16,7	13,5	17,5	18,6	19,5	15,8	26,3	15,5	15,2	15,3	13,0
Framhalds- og starfsmenntun	12,6	10,9	14	15,4	11,2	14	17,6	17,1	14,3	19,8	15,2
Háskólamenntun	7,2	6,5	6,5	6,5	5,9	5,4	5,7	6,2	5,3	6,9	6,9
Skortur á efnislegum gæðum	8,9	9,2	8,4	9,5	2,9	3,5	8,4	8	8,9	8,3	7,7
Heimilisgerð											
1 fullorðinn með barn/börn	27,0	27,7	20,0	27,0	10,7	12,0	22,0	25,1	26,8	25,0	21,2
2 fullorðnir með 1 barn	4,5	5,8	5,4	7,8	1,4	1,9	6,2	5,0	5,4	4,0	1,1
2 fullorðnir með 2 börn	5,9	6,0	6,3	3,8	0,6	2,9	3,5	3,7	2,9	4,1	4,8
2 fullorðnir með >2 börn	5,9	6,8	8,1	9,6	2,6	1,6	7,7	5,1	5,9	6,0	6,1
Menntun foreldra											
Grunnmenntun	22,2	21,5	20,4	25,6	5,4	13,2	19,8	24,8	27,0	21,3	17,3
Framhalds- og starfsmenntun	8,3	8,3	8,0	9,8	3,0	3,9	9,3	10,7	9,9	9,8	11,5
Háskólamenntun	3,1	4,1	3,8	3,6	1,2	1	4,4	1,9	3,6	4,4	4,3

Heimild: Hagstofa Íslands

Heildartekjur: Eru öll laun og bætur áður en búið er að draga frá skatta og gjöld frá hinu opinbera.**Ráðstöfunartekjur:** Eru allar tekjur sem heimili hafa til ráðstöfunar eftir að skattar og opinber gjöld hafa verið greidd.**Lágtekjuhluftfall:** Það hlutfall einstaklinga sem lendir undir lágtekjumörkum. Lágtekjumörk miðast við 60% af miðgildi ráðstöfunartekna á neyslueiningu. Ráðstöfunartekjur á neyslueiningu taka mið af heildarráðstöfunartekjum heimilis og hversu margir þurfa að lifa af þeim. Tveir fullorðnir með tvö börn þurfa til dæmis 2,1 sinnum hærri ráðstöfunartekjur en sá sem býr einn til þess að vera með sambærilegar ráðstöfunartekjur (Tekjur ársins á undan).**Gini stuðull:** Mælir í einni tölu milli 0 og 100 hvernig samanlagðar tekjur allra einstaklinga í landinu dreifast. Gini stuðullinn væri 100 ef sami einstaklingurinn hefði allar tekjurnar en 0 ef allir hefðu jafnar tekjur.**Fimmtungastuðull:** Gefur til kynna hvað þeir sem tilheyrðu tekjuhæsta fimmtungnum höfðu miklu hærri tekjur en þeir sem tilheyrðu tekjulægsta fimmtungnum, T.d. höfðu þeir sem tilheyrðu tekjuhæsta fimmtungnum 2010 3,6 sinnum hærri tekjur en þeir sem tilheyrðu tekjulægsta fimmtungnum. Fimmtungastuðull mælir bilið milli heildar-summu þeirra ráðstöfunartekna á neyslueiningu sem 20% tekjuhæstu einstaklingarnir fá saman borið við þá 20% tekjulægstu (Tekjur ársins á undan).**Skortur á efnislegum gæðum:** Þeir sem teljast búa við skort á efnislegum gæðum skilgreinast af því Að búa á heimili sem þrennt af eftirfarandi á við um.

- 1: Hefur lent í vanskilum húsnæðislána eða annarra lána vegna fjárskorts á síðastliðnum 12 mánuðum
- 2: Hefur ekki efni á að fara árlega í vikulangt frí með fjölskyldunni
- 3: Hefur ekki efni á kjöti, fiski eða sambærilegri grænmetismáltíð að minnsta kosti annan hvern dag
- 4: Getur ekki mætt óvæntum útgjöldum (sem voru að upphæð 160 þúsund árið 2011)
- 5: Hefur hvorki efni á heimasíma né farsíma
- 6: Hefur ekki efni á sjónvarpstæki
- 7: Hefur ekki efni á þvottavél
- 8: Hefur ekki efni á bíl
- 9: Hefur ekki efni á að halda húsnæðinu nægjanlega heitu

Tafla 19. Ráðstöfunartekjur lífeyrisþega eftir kyni og tegund lífeyris (verðlag 2013)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Karlar með örorkulífeyri											
Minna en 150.000 kr.	7,0	6,3	4,0	2,8	4,7	2,2	2,4	1,7	1,9	2,2	1,7
Undir 200.000 kr.	52,0	48,4	38,8	33,0	39,0	41,3	46,6	46,2	44,1	43,3	41,6
200.000–299.999 kr.	32,8	34,5	41,5	44,2	37,9	40,6	38,6	39,6	41,9	42,1	42,2
300.000 kr. eða meira	15,3	17,1	19,6	22,8	23,1	18,0	14,9	14,3	14,0	14,6	16,2
Konur með örorkulífeyri											
Minna en 150.000 kr.	16,9	15,6	12,9	10,0	4,3	1,9	2,0	1,6	1,7	1,7	1,6
Undir 200.000 kr.	56,6	51,7	44,3	38,2	36,0	39,8	45,8	45,5	43,9	43,3	40,6
200.000–299.999 kr.	31,7	33,3	37,9	41,5	42,5	43,0	40,5	41,4	43,1	43,6	44,3
300.000 kr. eða meira	11,7	15,0	17,8	20,3	21,5	17,2	13,7	13,1	12,9	13,2	15,0
Karlar með ellilífeyri											
Minna en 150.000 kr.	7,4	7,1	4,1	2,2	1,6	1,0	0,8	0,7	0,7	0,7	0,8
Undir 200.000 kr.	44,4	41,7	32,6	24,8	22,3	28,8	41,6	45,3	46,1	40,8	29,7
200.000–299.999 kr.	33,3	34,4	39,5	42,0	40,4	46,9	42,5	41,1	41,2	41,6	49,9
300.000 kr. eða meira	22,3	23,9	27,9	33,1	37,2	24,2	16,0	13,6	12,6	17,6	20,4
Konur með ellilífeyri											
Minna en 150.000 kr.	19,1	17,4	11,1	4,4	2,2	1,8	1,2	1,0	1,1	1,1	1,1
Undir 200.000 kr.	62,4	59,4	49,5	38,4	31,7	41,2	56,8	60,4	60,9	56,0	44,5
200.000–299.999 kr.	25,9	28,0	34,1	41,1	41,9	45,1	35,4	33,2	32,7	34,6	44,7
300.000 kr. eða meira	11,6	12,7	16,5	20,4	26,4	13,6	7,8	6,4	6,5	9,4	10,7

Heimild: Tryggingastofnun ríkisins

Ráðstöfunartekjur lífeyrisþega taka til tekna frá TR, fjármagnstekna og annarra tekna að húsaleigu-, vaxta- og barnabótum undanskildum.

Tafla 20. Mat á fjárhagsvanda eftir heimilisgerð, % einstaklinga

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Húsnæðiskostnaður þung byrði (gamla skilgreiningin)	12,7	10,8	9,8	9,8	11,4	15,3	17,7	19,9			
Heimili án barna	10,4	9,8	9,6	8,0	10,0	12,0	11,6	16,0			
Heimili með börn	14,1	11,5	9,9	10,7	12,4	17,3	21,3	22,5			
Þar af einstæðir foreldrar	28,2	24,9	20,6	19,4	29,7	32,1	34,8	30,6			
Húsnæðiskostnaður þung byrði							31,9	33,9	29,3	27,9	26,7
Heimili án barna							21,7	26,2	22,2	21,5	21,6
Heimili með börn							37,9	38,8	33,8	32,0	29,9
Þar af einstæðir foreldrar							48,7	45,4	41,0	44,6	45,8
Vanskil húsnæðislána eða leigu	11,2	9,4	6,3	6,0	5,5	7,5	11,2	10,9	10,7	12,0	9,8
heimili án barna	6,6	5,1	3,5	4,2	4,1	5,0	6,7	7,6	6,7	7,0	6,2
heimili með börn	13,7	12,0	7,9	7,0	6,3	9,0	13,9	13,0	13,2	15,3	12,2
þar af einstæðir foreldrar	20,4	12,3	15,5	12,5	10,5	18,6	21,7	17,4	22,0	22,7	17,6
Vanskil annarra lána	12,1	9,3	7,0	9,8	5,9	10,7	14,9	14,0	11,7	10,4	10,0
Heimili án barna	7,8	5,8	3,4	5,5	4,3	8,2	8,7	7,8	7,2	6,9	5,8
Heimili með börn	14,8	11,3	9,1	12,3	6,9	12,3	18,6	18,0	14,6	12,7	12,8
Þar af einstæðir foreldrar	20,6	9,1	12,4	15,6	9,6	17,8	27,5	28,8	24,7	17,8	19,6
Önnur lán þung byrði	9,4	10,4	8,7	12,3	10,7	16,9	21,3	17,0	15,4	14,7	13,0
Heimili án barna	10,1	7,9	5,6	9,0	7,8	12,3	14,5	10,6	10,8	11,1	8,4
Heimili með börn	9,0	11,9	10,5	14,3	12,6	19,8	25,4	21,2	18,3	17,1	16,1
Þar af einstæðir foreldrar	8,0	24,4	20,1	29,5	22,4	27,6	34,4	31,5	23,4	22,1	24,8
Getur ekki mætt óvæntum útgjöldum	33,8	35,7	30,2	27,8	25,1	27,5	33,4	37,4	34,7	33,7	34,0
Heimili án barna	34,9	33,3	27,7	28,5	23,6	26,7	29,9	35,3	30,0	30,2	30,5
Heimili með börn	33,3	37,2	31,6	27,3	26,0	27,9	35,5	38,8	37,6	36,0	36,3
Þar af einstæðir foreldrar	63,8	72,3	66,7	49,7	59,7	59,1	64,0	68,6	68,8	68,4	71,4
Erfitt að ná endum saman	47,4	36,7	34,7	27,2	30,3	40,6	50,8	53,1	50,8	51,8	47,5
Heimili án barna	39,5	33,0	31,1	26,1	25,4	34,2	39,9	43,2	39,5	42,9	39,3
Heimili með börn	52,2	39,0	36,8	27,8	33,5	44,6	57,2	59,4	57,9	57,5	53,0
Þar af einstæðir foreldrar	78,0	64,7	62,7	59,2	59,3	57,8	76,2	78,7	75,5	78,6	79,5

Heimild: Hagstofa Íslands

Börn á heimili: Til barna á heimili heyra allir þeir sem eru undir 18 ára aldri og þeir sem eru 18–24 ára, eru án vinnu og búa hjá að minnsta kosti öðru foreldri.

Húsnæðiskostnaður þung byrði: Fjárhagsleg byrði heildar húsnæðiskostnaðar: 1. Þung byrði/2. Nokkur byrði/3. Engin byrði. Árið 2010 var skilgreiningu á húsnæðiskostnaði breytt og sverendum gert skýrt að húsnæðiskostnaður vísaði í öll húsnæðistengd útgjöld. Árin 2010 og 2011 safnaði Hagstofa Íslands þessum upplýsingum bæði samkvæmt gömlu og nýju skilgreiningunum. Af því má sjá að breytt skilgreiningin skilar herra hlutfalli þeirra sem telja húsnæðiskostnað þunga byrði.

Vanskil húsnæðislána eða leigu: Heimili sem svara því játandi að hafa verið í vanskilum vegna fjárskorts að minnsta kosti einu sinni á undanförunum 12 mánuðum á greiðslum húsnæðislána eða húsaleigu.

Vanskil annarra lána: Spurt er hvort vanskil hafi verið vegna fjárskorts a.m.k. einu sinni á undanförunum 12 mánuðum á afborgunum annarra lána en húsnæðislána: 1. Já/2. Nei

Önnur lán þung byrði: Spurt er um fjárhagslega byrði afborgana annarra lána en húsnæðislána.

Getur ekki mætt óvæntum útgjöldum: Viðmiðunarupphæð óvæntra útgjalda tekur mið af lágtækjumörkum einstaklings sem reiknuð eru úr lífskjararannsókn. Spurt er hvort heimilið hafi fjárráð til að mæta óvæntum útgjöldum að upphæð 140 þúsund krónum (upphæðin er breytileg milli ára en var 140 þúsund kr. í könnun 2010): 1. Já/2. Nei

Hvernig gengur heimilinu að ná endum saman: Spurt er um valkosti. Þeir sem svara valkostum 1-3 falla undir svarið „erfitt að ná endum saman“: 1) Mjög erfitt; 2) Erfitt; 3) Nokkuð erfitt; 4) Nokkuð auðvelt; 5) Auðvelt; 6) Mjög auðvelt

Tafla 21. Staða á húsnæðismarkaði og húsnæðiskostnaður

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Hlutfallsleg skipting heimila e. stöðu á húsnæðismarkaði											
Eigendur, skuldlaust	21,3	20,6	21,0	17,4	16,8	17,4	16,0	17,6	17,4	17,6	18,9
Eigendur m. lán	59,1	61,9	61,5	65,2	64,3	61,5	59,4	54,5	54,5	55,3	55,1
Leigjendur á almennum markaði	9,1	8,1	8,9	7,6	8,9	10,1	13,7	13,1	15,2	14,2	14,8
Leigjendur, úrræði	8,6	8,1	7,7	7,8	8,3	8,8	9,1	11,6	10,1	10,7	9,9
Leigjendur, endurgjaldslaust	1,9	1,3	0,9	2,0	1,8	2,1	1,8	3,2	2,8	2,2	1,4
Hlutfallsleg skipting einstaklinga e. stöðu á húsnæðismarkaði											
Eigendur, skuldlaust	18,2	17,0	18,9	14,8	14,2	14,9	13,8	15,1	14,6	14,6	16,1
Eigendur m. lán	67,2	69,8	67,3	71,6	71,6	69,3	67,6	62,8	62,7	62,9	62,0
Leigjendur á almennum markaði	6,7	6,0	6,7	5,7	6,8	7,8	10,4	11,0	13,0	12,1	12,4
Leigjendur, úrræði	6,6	6,1	6,3	6,4	6,1	6,5	6,9	8,8	7,8	8,8	8,3
Leigjendur, endurgjaldslaust	1,4	1,1	0,7	1,5	1,4	1,5	1,4	2,3	2,0	1,6	1,1
% með verulega íþyngjandi húsnæðiskostnað	10,3	12,5	14,3	10,5	11,4	9,5	9,6	10,1	9,0	8,8	8,1
% með verulega íþyngjandi húsnæðiskostnað e. stöðu á húsnæðismarkaði											
Eigandi, skuldlaust	6,4	7,2	7,6	6,8	5,0	4,4	3,8	5,1	4,0	7,0	5,4
Eigandi m. lán	11,3	14,1	17,2	11,8	12,6	9,9	10,1	8,8	7,7	6,8	6,1
Leigjandi almennum markaði	12,2	16,0	13,2	9,4	17,3	15,7	16,5	21,9	18,1	17,9	18,7
Leigjandi, úrræði	9,0	5,6	3,6	6,3	5,1	9,0	6,7	13,6	14,0	14,4	13,0
% með verulega íþyngjandi húsnæðiskostnað e. heimilisgerð											
1 fullorðinn, karl	17,1	23,2	19,7	22,0	21,9	20,1	24,1	25,8	18,0	16,4	23,8
1 fullorðinn, kona	19,2	17,9	15,8	16,7	17,1	17,8	16,2	20,0	18,7	17,1	15,7
2 fullorðnir <65, barnlaus	8,1	11,3	9,8	8,5	11,9	8,4	9,4	7,2	10,3	9,8	7,3
1 fullorðinn m. barn/börn	15,4	13,7	16,5	14,6	11,5	14,8	18,9	22,6	21,4	22,3	17,8
2 fullorðnir, 1 barn	7,5	12,0	13,3	9,5	11,5	7,0	6,3	5,1	7,4	7,0	6,6
2 fullorðnir, 2 börn	11,2	14,8	18,1	8,9	11,9	9,3	9,3	9,9	4,8	6,1	4,4
2 fullorðnir, >2 börn	11,0	14,7	20,2	12,0	14,0	11,5	9,9	9,9	7,6	7,4	7,1
% með verulega íþyngjandi húsnæðiskostnað e. tekjubilum											
Lægsta tekjubil 1-20%	28,4	30,0	30,5	25,5	23,3	25,3	27,9	29,7	27,3	25,3	24,9
Annað tekjubil 21-40%	8,3	8,3	12,3	7,4	9,7	7,1	7,7	7,3	8,4	8,7	7,1
Þriðja tekjubil 41-60%	4,7	8,6	8,9	8,5	8,9	7,2	4,8	5,9	3,9	4,4	3,7
Fjórtða tekjubil 61-80%	6,0	8,7	12,9	6,5	8,8	4,8	4,6	5,9	3,6	3,4	3,0
Efstá tekjubil 81-100%	4,5	7,1	6,9	5,2	6,3	3,1	3,7	2,6	2,8	2,9	2,2

Heimild: Hagstofa Íslands

Húsnæðiskostnaður: Eftirfarandi liðir teljast til húsnæðiskostnaðar; húsaleiga, vaxtakostnaður og verðbætur vegna lána, viðhald, viðgerðir, bruna-, og fasteignatrygging, rafmagn, hiti og fasteignagjöld. Húsaleigubætur og vaxtabætur eru dregnar frá húsnæðiskostnaði hjá þeim sem fá slíkar bætur greiddar.

Byrði húsnæðiskostnaðar: Húsnæðisbyrði er reiknuð sem hlutfall ráðstöfunartekna á neyslueiningu sem er varið í húsnæðiskostnað. Þegar heildarþróun samfélagsins er skoðuð er almennt miðað við miðgildi húsnæðisbyrðarinnar þar sem dreifing húsnæðisbyrðarinnar er skekkt uppávið.

Verulega íþyngjandi húsnæðiskostnaður: Verulega íþyngjandi húsnæðiskostnaður er skilgreindur sem húsnæðiskostnaður sem nemur a.m.k. 40% af ráðstöfunartekjum heimilis.

Staða á húsnæðismarkaði: Þegar staða fólks á fasteignamarkaði er skilgreind er byrjað á því að greina í sundur fólk sem býr í eigin húsnæði og fólk sem leigir húsnæði sitt. Þessum hópum er svo skipt upp í tvo undirhópa. Fólk sem býr í eigin húsnæði skiptist í eigendur með og án húsnæðislána. Leigjendum er skipt í þá sem leigja húsnæði sitt á almennum markaði og þá sem leigja húsnæði sitt undir markaðsverði í gegnum tiltekin húsnæðisúrræði á borð við félagslegar leiguíbúðir sveitarfélaga eða námsmanna-húsnæði. Að auki er einn hópur til viðbótar, þ.e. fólk sem býr gjaldfrjálst í húsnæði sem ekki er þeirra eigin. Sá hópur er hinsvegar of fámennur til að nota í greiningar.

Tekjubilin sem hér um ræðir eru fimmtungabil. Dreifingu ráðstöfunartekna er skipt í fimm jafn stór býl sem hvert um sig inniheldur 20% fólks.

Tafla 22. Einstaklingar í alvarlegum vanskilum að meðaltali í hverjum mánuði

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Janúar	16.430	16.058	15.771	17.887	20.413	23.312	26.096	27.248	27.559
Febrúar	16.255	16.116	15.777	18.153	20.609	23.375	26.369	27.202	27.386
Mars	16.507	16.040	15.871	18.493	20.782	23.835	26.448	27.423	27.417
Apríl	16.392	16.027	15.981	19.101	21.185	24.260	26.578	27.612	27.438
Mái	16.323	15.874	16.090	19.534	21.582	24.876	26.376	27.744	27.526
Júní	16.283	15.896	16.183	19.906	21.724	25.076	26.339	27.986	27.455
Júlí	16.285	15.802	16.226	19.141	21.740	25.692	26.586	28.334	27.505
Ágúst	16.201	15.809	16.397	19.584	21.928	25.518	26.666	28.321	27.813
September	16.129	15.809	16.448	19.609	22.109	25.504	26.525	28.099	27.166
Október	16.160	15.707	16.859	19.530	22.428	25.685	26.615	28.048	26.779
Nóvember	16.232	15.697	17.103	19.886	22.653	25.734	26.868	28.140	26.714
Desember	16.237	15.782	17.541	20.048	22.886	25.918	26.894	28.061	26.928

Heimild: CreditInfo

Alvarlegt vanskil: Þegar skuldari hefur verið á vanskilaskrá í 40 daga eða lengur er hann skilgreindur í alvarlegum vanskilum skv. skilgreiningu hjá CreditInfo. Í vanskilaskránni eru m.a. upplýsingar um innheimtuaðgerðir sem eiga sér stað eða eru yfirvofandi og komið hafa til kasta sýslumannsembætta eða héraðsdómstóla. Öll lán; fasteignalán og neyslulán hjá bönkum, Íbúðalánasjóði og fjármögnunarfyrirtækjum falla hér undir. Ekki var hægt að fá gögnin sundurliðuð eftir kyni.

Tafla 23. Eignir og skuldir heimila eftir tíundarbílum tekna (í milljónum ÍSK)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Eignir alls	2508965	2897590	3471164	3784972	3877349	3554087	3736345	3968949	4120518	4412256
1. tíund	18046	18252	23286	23725	32148	33134	41006	90512	92904	51815
2. tíund	29624	29500	33378	37953	49462	53593	63563	67433	68998	65564
3. tíund	84766	88782	95312	86141	88878	91647	107404	122057	121109	128487
4. tíund	116800	124234	140935	145119	172390	182230	204466	213937	218446	219719
5. tíund	158539	165711	180466	193656	218611	206542	218760	227259	230115	246518
6. tíund	223688	233542	270130	291359	312346	298016	325518	341802	342027	354715
7. tíund	285991	313979	370119	404553	434410	428639	452625	481562	497641	527928
8. tíund	354972	406862	475424	529882	555377	518373	552073	586749	605646	643294
9. tíund	432954	502956	600529	664870	684459	635414	678907	702012	732401	796635
10. tíund	803585	1013771	1281585	1407714	1329267	1106499	1092022	1135626	1211231	1377579
Skuldir alls	948850	1153313	1399810	1748685	1999613	1998582	1886177	1921872	1926874	1901779
1. tíund	10222	11174	13414	18058	24590	36353	38650	53786	52531	43116
2. tíund	15261	15709	19290	25292	33610	40603	45313	44002	42812	38152
3. tíund	25141	29656	34821	43049	54795	57841	61680	63108	58421	60087
4. tíund	39041	44531	52367	65237	81859	79494	76896	79892	77497	74491
5. tíund	63929	72033	83626	101600	123876	122729	120865	118135	110722	106940
6. tíund	87025	100142	119357	159541	189666	177315	168835	172620	169716	165148
7. tíund	120734	143763	171799	218890	253391	238994	225099	226371	230339	228130
8. tíund	157661	193327	229037	286367	323068	313242	296205	300045	308420	303395
9. tíund	188248	234875	282731	364005	402993	399347	369099	387661	393915	396972
10. tíund	241588	308102	393368	466646	511767	532664	483535	476251	482500	485347
Eigið fé alls	1560115	1744277	2071353	2036286	1877735	1555505	1850169	2047077	2193644	2510478
1. tíund	7824	7078	9871	5667	7558	-3219	2356	36725	40373	8698
2. tíund	14362	13790	14088	12660	15853	12989	18250	23431	26186	27413
3. tíund	59625	59127	60491	43092	34083	33806	45725	58949	62687	68400
4. tíund	77759	79702	88568	79882	90531	102737	127571	134046	140949	145228
5. tíund	94610	93678	96840	92056	94735	83813	97895	109124	119393	139579
6. tíund	136663	133400	150773	131818	122680	120701	156683	169182	172311	189567
7. tíund	165257	170216	198320	185662	181019	189645	227526	255191	267302	299799
8. tíund	197311	213535	246387	243515	232309	205130	255868	286703	297226	339899
9. tíund	244706	268081	317798	300865	281467	236067	309807	314351	338486	399663
10. tíund	561997	705669	888217	941068	817500	573836	608487	659374	728730	892232

Heimild: Hagstofa Íslands

Tafla 24. Eignir og skuldir heimila eftir tíundarbilum eigna (í milljónum ÍSK)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Eignir alls	2508965	2897590	3471164	3784972	3877349	3554087	3736345	3968949	4120518	4412256
1. tíund	0	0	0	159	263	339	308	330	336	413
2. tíund	0	0	0	2171	2748	2904	2944	3101	3252	3612
3. tíund	2124	0	1370	7308	8507	8183	8506	8806	8989	9487
4. tíund	16364	11889	13920	22378	25137	22649	22795	22570	21923	22136
5. tíund	108783	91897	101201	104328	119568	104560	109076	102612	89491	82901
6. tíund	209747	226438	259528	277076	287406	262345	280719	295195	297372	308344
7. tíund	281737	318246	368842	399076	403893	370930	396440	426944	445866	480165
8. tíund	364029	415875	485940	528886	535985	491857	526145	566671	595566	644295
9. tíund	505671	581342	682431	743395	758080	692764	742090	802740	846169	911126
10. tíund	1020510	1251902	1557931	1700197	1735762	1597556	1647323	1739980	1811554	1949776
Skuldir alls	948850	1153313	1399810	1748685	1999613	1998582	1886177	1921872	1926874	1901779
1. tíund	10892	11595	11740	7749	16215	30412	29582	28709	29326	28837
2. tíund	340	0	0	9362	16821	29095	27702	27666	27722	27917
3. tíund	9622	0	10468	10568	18206	26117	29161	29928	31342	30209
4. tíund	16321	16420	19010	21384	34284	36746	37003	37776	37307	35880
5. tíund	68102	64175	73716	79761	107856	99003	89582	81930	69040	58536
6. tíund	120675	143011	170565	217534	252901	253756	245231	246199	240491	233442
7. tíund	148014	180262	214546	276034	318195	322569	315476	321908	330285	332343
8. tíund	166824	207157	247790	314953	346416	350126	333753	347619	359389	361991
9. tíund	180002	224063	268939	346158	387272	389844	366209	381272	389423	388630
10. tíund	228057	306630	383038	465182	501447	460913	412478	418864	412549	403993
Eigið fé alls	1560115	1744277	2071353	2036286	1877735	1555505	1850169	2047077	2193644	2510478
1. tíund	-10892	-11595	-11740	-7591	-15952	-30073	-29274	-28378	-28990	-28424
2. tíund	-340	0	0	-7191	-14073	-26190	-24757	-24565	-24470	-24305
3. tíund	-7498	0	-9097	-3260	-9699	-17934	-20655	-21123	-22353	-20722
4. tíund	43	-4532	-5090	994	-9147	-14097	-14209	-15206	-15384	-13744
5. tíund	40681	27722	27485	24566	11712	5557	19493	20682	20450	24366
6. tíund	89072	83428	88963	59541	34506	8589	35489	48996	56881	74902
7. tíund	133723	137984	154297	123042	85697	48361	80964	105036	115581	147821
8. tíund	197204	208718	238151	213933	189569	141731	192392	219052	236177	282304
9. tíund	325669	357279	413491	397237	370807	302919	375881	421468	456747	522496
10. tíund	792453	945272	1174893	1235015	1234315	1136643	1234845	1321116	1399004	1545783

Heimild: Hagstofa Íslands

Skuldir eru samanlagðar heildarskuldir fjölskyldu. Til heildarskulda teljast allar skuldir fjölskyldu að meðtöldum fasteignaskuldum sem eru skuldir vegna fasteignakaupa. Skuldir vegna kaupleiguþúða eru ekki taldar með. Skuldir alls ná til allra í þýðinu, einnig þeirra sem skulda ekkert. Breytan skuldsettir er notuð um þá sem skulda einhverja fjárhæð.

Eignir eru allar eignir fjölskyldu, þ.e. fasteignir (bæði innlendar og erlendar), peningalegar eignir (innlán, verðbréf og aðrar peningalegar eignir), aðrar eignir auk ökutækja.

Eiginfjárstaða er mismunur á heildareignum og heildarskuldum.

Ráðstöfunartekjur eru heildartekjur að frádrögnum gjöldum. Heildartekjur eru samtala atvinnutekna, fjármagnstekna og annarra tekna.

Tíundarmörk sýna dreifingu fjárhæða (t.d. skulda og eigna) sem er raðað í tíu hluta, tíundir (e. deciles). Reglan er að þau 10% af fjölda sem hafa lægstu fjárhæðirnar eru í neðstu tíundinni og þau 10% sem eru með hæstu fjárhæðirnar tilheyra efstu tíundinni. Í öllum útreikningi á dreifingum eru mörkin ákveðin í samræmi við skiptinguna. Þannig eiga tíundarmörk við í hverju 10% bili, fjórðungsmörk í hverju 25% bili o.s.frv. Fjárhæðir sem liggja innan hvernar tíundar eru síðan lagðar saman í samtölu tíundarhluta. Í umfjöllun um dreifingu skulda (þ.e. skiptingu í tíundir) er eingöngu miðað við skuldsetta einstaklinga, þ.e. skuldlausir hafa verið fjarlægðir úr þýðinu.

Tafla 25. Fjöldi gjaldþrotáúrskurða á búum einstaklinga eftir kyni

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Alls	478	298	367	389	275	195	115	153	201	112	139	185	291	369	540
Konur	72	81	115	96	55	35	26	35	38	13	18	24	55	98	152
Karlar	406	217	252	293	220	160	89	118	163	99	121	161	236	271	388

Heimild: Dómstólaráð

Gjaldþrot: Skuldari getur krafist að bú sitt verði tekið til gjaldþrotaskipta ef hann getur ekki staðið í fullum skilum við lánveitenda þegar kröfur þeirra falla í gjalddaga og ekki verður talið sennilegt að greiðsluörðugleikar hans muni líða hjá innan skamms tíma. Að sama skapi getur lánveitandi að uppfylltum skilyrðum krafist að bú skuldara verði tekið til gjaldþrotaskipta. Ekki var hægt að fá gögnin sundurliðuð eftir kyni.

Tafla 26. Mat 14-15 ára barna á fjárhag foreldra sinna

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
% sem telja að foreldrar séu oft/nær alltaf illa staddir fjárhagslega									
Alls	3,9			5,2	6,6		5,7		5,0
Strákar	3,4			3,6	5,0		4,2		3,4
Stelpur	4,4			6,7	8,2		7,1		6,5
% sem telja að foreldrar eigi oft/nær alltaf varla peninga fyrir nauðsynjavörum									
Alls	4,2			4,2	4,5		4,5		5,7
Strákar	4,0			4,1	3,9		3,9		5,4
Stelpur	4,4			4,3	5,1		5,1		6,1
% sem telja að foreldrar hafi oft/nær alltaf ekki efni á að greiða fyrir tómskundastarf þeirra									
Alls	3,4			3,9	3,8		3,6		3,8
Strákar	3,2			3,1	3,3		3,1		3,4
Stelpur	3,5			4,6	4,3		4,0		4,3

Heimild: Rannsóknir og greining

Mat barna á fjárhag foreldra: Upplýsingar um skynjun barna á fjárhagsstöðu foreldra eru sóttar til Rannsókna & greiningar sem framkvæmir reglulega rannsóknir undir nafninu Ungt fólk og er unnin fyrir menntamálaráðuneytið. Rannsóknir um Ungt fólk eru samanburðarhæfar rannsóknir milli ára þar sem sömu spurningar eru lagðar fyrir nemendur á ólíkum tímabilum. Gagnasöfnun fer fram í grunn- og framhaldsskólum um allt land meðal bekkjarárganga sem verið er að rannsaka á hverjum tíma. Niðurstöður sem hér eru birtar byggjast á svörum grunnskólanema á aldrinum 14 ára og 15 ára. Könnunin var lögð fyrir nemendurna í febrúar. Spurt er:

1. Hve vel á við: Foreldrar þínir eru illa staddir fjárhagslega?
2. Foreldrar þínir hafa varla næga peninga til að borga brýnustu nauðsynjar (t.d. mat, húsnæði, síma)?
3. Foreldrar þínir hafa ekki ráð á þeirri tómskundastarfsemi sem þú vilt helst stunda?

Tafla 27. Heimili sem fá fjárhagsaðstoð frá sveitarfélagi

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Heimili sem fá fjárhagsaðstoð frá sveitarfélögum										
Fjöldi heimila sem fá fjárhagsaðstoð	4.825	4.579	4.280	5.029	5.994	6.910	7.715	7.736	8.042	7.749
% heimila sem fá fjárhagsaðstoð	4,3	4,0	3,6	4,1	4,8	5,5	6,3	6,2	6,5	6,2
Heimili sem fá fjárhagsaðstoð, % af heimilum í landinu eftir fjölskyldugerð										
Einhleypir karlar	10,9	10,3	9,0	10,1	12,5	15,1	16,8	16,9	19,4	18,7
Einhleypar konur	5,5	5,7	4,6	5,2	5,7	7,0	8,3	8,2	8,9	8,7
Hjón sambúð án barna	0,4	0,4	0,4	0,4	0,9	1,0	1,2	1,1	1,2	1,1
Hjón/sambúð með börn	1,0	0,8	0,8	0,9	0,3	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5
Einstæðir foreldrar	22,2	19,9	20,5	22,8	22,4	19,7	23,0	21,7	23,7	21,9
Heimili sem fengu fjárhagsaðstoð í 6 mánuði eða lengur á ári af öllum heimilum sem fengu fjárhagsaðstoð eftir fjölskyldugerð										
Einhleypur karlar	32,9	32,4	31,6	29,7	27,3	33,3	34,6	37,5	37,3	40,7
Einhleyp konur	29,6	30,5	29,2	25,5	25,7	29,8	31,8	33,4	34,2	36,0
Einstæðir foreldrar	29,2	28,4	27,1	29,0	27,4	26,1	35,1	34,1	31,9	34,4
Hjón/sambúð með börn	14,3	14,6	17,9	17,1	16,2	15,7	18,5	19,8	17,6	20,6
Hjón/sambúð án barna	14,9	14,2	27,3	25,0	18,4	24,0	22,3	17,0	21,5	22,1
Börn undir 18 ára á heimilum sem fá fjárhagsaðstoð	4,6	4,3	4,1	4,5	4,8	5	5,1	5,3	5,5	5,3
Heimild: Hagstofa Íslands										

Um fjárhagsaðstoð sveitarfélaga:

Upplýsingarnar um félagslega aðstoð eru sóttar hjá Hagstofu Íslands sem safnar árlegum upplýsingum frá sveitarfélögum með 250 eða fleiri íbúa. Upplýsingar sem Hagstofa Íslands safnar eru úr ársreikningum sveitarfélaga og frá félagsmálayfirvöldum þeirra.

Lög um félagsþjónustu sveitarfélaga (nr. 40/1991) tóku gildi í mars 1991. Í 20. gr. laga um félagsþjónustu sveitarfélaga er vikið að skyldu sveitarfélaga til aðstoðar, ef þörf er á. Í 21 gr. er fjallað um að félagsmálanefnd meti þörf og ákveði fjárhagsaðstoð til einstaklinga í samræmi við reglur sem sveitarfélagið setur sér þar um.

Félagsmálaráðuneytið hefur sett leiðbeinandi reglur um upphæðir fjárhagsaðstoðar en það er á valdi hvers sveitarfélags að ákveða upphæð aðstoðar. Aðstoðin er óháð barnafjölda, þar sem reiknað er með að barnabætur, meðlög og barnalífeyrir mæti kostnaði vegna barna. Vaxtabætur og húsaleigubætur mæta mismunandi kostnaði vegna húsnæðis. Einnig er heimilt að veita einstaklingum og fjölskyldum aðstoð vegna sérstakra aðstæðna.

Tafla 28. Lífeyrisþegar

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Fjöldi lífeyrisþega TR								
Fjöldi ellilífeyrisþega	27.397	27.925	25.266	25.113	26.293	27.023	30.201	31.342
Fjöldi örorkulífeyrisþega	13.616	14.103	14.507	14.714	15.197	15.526	16.146	16.323
Fjöldi endurhæfingarlífeyrisþega	942	1.137	1.240	1.082	1.124	1.247	1.414	1.599
Nýgengi lífeyrisþega								
Ellilífeyrir	1.801	1.829	1.934	1.728	1.714	2.018	2.988	2.625
Endurhæfingarlífeyrir	741	816	788	582	631	706	803	930
Örorkulífeyrir	1.176	1.278	1.260	935	1.178	1.236	1.286	1.129
Karlar með örorkulífeyri eftir greiðendum lífeyris								
Tekjur frá TR eingöngu	47,5	53,3	54,1	54,6	55,4	54,7	54,3	
Tekjur frá TR og lífeyrissjóði	51,2	45,6	42,6	42,4	42,2	42,6	45	
Tekjur frá lífeyrissjóði eingöngu	1,3	1,1	3,3	3	2,4	2,7	0,7	
Konur með örorkulífeyri eftir greiðendum lífeyris								
Tekjur frá TR eingöngu	44	50,7	53,3	53,9	54,3	53,5	53,0	
Tekjur frá TR og lífeyrissjóði	55,2	48,4	44,8	44,7	44,3	45,1	46,5	
Tekjur frá lífeyrissjóði eingöngu	0,8	0,9	1,9	1,5	1,3	1,5	0,5	
Einstaklingar með 75% örorkumat, % af mannfjölda á sama aldri								
16-66 ára	7,2	7,3	7,6	7,6	7,7	7,9	7,9	8,0
Karlar, 16-66 ára	5,6	5,7	6	6	6,2	6,3	6,3	6,4
Yngri en 25 ára	2	2,1	2,2	2,1	2,1	2,2	2,3	2,4
25-44 ára	3,7	3,8	4	4	4,1	4,1	4,2	4,3
45 ára og eldri	9,6	9,9	10,3	10,2	10,4	10,6	10,6	10,6
Konur, 16-66 ára	8,9	9	9,2	9,2	9,3	9,5	9,6	9,7
Yngri en 25 ára	1,8	1,7	1,7	1,7	1,5	1,5	1,5	1,5
25-44 ára	6,1	6,1	6,3	6,2	6,3	6,3	6,4	6,4
45 ára og eldri	15,9	16	16,1	16,1	16,3	16,6	16,7	16,9
Karlar með 75% örorkumat eftir ástæðu greiningu (% skipting)								
Stoðkerfissjúkdómar	17,5	17,5	17,8	17,8	17,5	17,9	18,3	17,8
Sjúkdómar í taugakerfi og skynfærum	10,5	10,3	10,1	10,2	10,4	10,3	10,2	10,3
Sjúkdómar í blóðrásarkerfi	8,7	8,6	8,3	7,9	7,8	7,4	7,2	6,5
Geðraskanir	42	41,9	41,6	41,9	42	42,1	42,2	43,8
Áverkar	9	9,3	9,3	9,3	9,5	9,6	9,8	9,4
Aðrar ástæður	12,3	12,4	12,8	12,8	12,7	12,6	12,4	12,2
Konur með 75% örorkumat eftir ástæðu greiningu (% skipting)								
Stoðkerfissjúkdómar	35,2	35,4	35,5	35,6	35,9	36	36,4	37,0
Sjúkdómar í taugakerfi og skynfærum	8,8	8,7	8,8	8,7	8,8	8,8	9	8,7
Sjúkdómar í blóðrásarkerfi	3,9	3,6	3,6	3,6	3,5	3,5	3,3	3,3
Geðraskanir	32,3	32,9	33,2	33,5	33,7	33,7	33,8	34,0
Áverkar	4,8	4,9	4,7	4,7	4,7	4,9	5	5,1
Aðrar ástæður	14,9	14,6	14,2	13,9	13,4	13	12,5	11,8
Ellilífeyrisþegar 67 ára og eldri og fjöldi þeirra sem eru með réttindi hjá TR í desember ár hvert								
Hlutfall af mannfjölda 67 ára og eldri	88,3	88,2	87,6	85,9	84	82,4	83,9	84,0
Karlar 67 ára og eldri með ellilífeyri eftir greiðendum lífeyris								
Tekjur frá TR eingöngu	6,0	5,9	5,6	5,7	5,4	4,5	4,4	
Tekjur frá TR og lífeyrissjóði	85,1	84,6	70	72,4	71,8	70,7	80,9	
Tekjur frá lífeyrissjóði eingöngu	8,9	9,6	24,4	21,9	22,7	24,8	14,6	
Konur 67 ára og eldri með ellilífeyri eftir greiðendum lífeyris								
Tekjur frá TR eingöngu	9,0	8,6	7,9	7,7	7,4	6,4	5,9	
Tekjur frá TR og lífeyrissjóði	86,9	86,9	80,6	82,6	82,3	82,0	87,4	
Tekjur frá lífeyrissjóði eingöngu	4,1	4,5	11,5	9,7	10,2	11,6	6,7	

Heimild: Tryggingastofnun ríkisins og Hagstofa Íslands

Tafla 29. Börn (0-15 ára) með umönnunarmat

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Börn 0–15 ára með umönnunarmat af mannfjölda á sama aldri											
Alls, umönnunarmat	3,0	3,0	3,0	3,1	3,1	3,1	2,9	2,9	2,8	2,8	2,9
Drengir	3,9	3,9	3,8	4,0	4,1	4,1	3,9	3,9	3,9	3,8	4,0
Stúlkur	2,1	2,1	2,1	2,2	2,1	2,0	1,8	1,8	1,7	1,7	1,8
Drengir 0–15 ára með umönnunarmat eftir ástæðu (% skipting)											
Sjúkdómar í taugakerfi og skynfærum	10,2	10,1	10,1	10,3	10,3	9,5	8,6	8,6	8,5	8,8	8,7
Meðfædd skerðing og litningafrávik	6,9	7,3	7,4	8,1	7,5	7,0	5,7	5,2	6,1	6,4	5,7
Gedðraskanir	72,6	71,4	70,8	69,8	71,1	73,3	76,2	78,0	76,4	76,0	80,3
Aðrar ástæður	10,3	11,1	11,7	11,8	11,1	10,3	9,5	8,1	9,0	8,9	8,3
Stúlkur 0–15 ára með umönnunarmat eftir ástæðu (% skipting)											
Sjúkdómar í taugakerfi og skynfærum	17,1	17,7	18,1	16,6	15,8	18,0	16,9	16,8	15,7	16,0	16,6
Meðfædd skerðing og litningafrávik	11,1	10,2	9,8	10,2	10,6	10,5	10,5	10,8	10,9	12,5	10,5
Gedðraskanir	54,9	54,2	54,4	54,3	55,9	54,6	54,6	54,8	56,2	54,4	59,0
Aðrar ástæður	17,0	17,9	17,7	18,9	17,7	16,9	17,9	17,6	17,2	17,2	19,2

Heimild: Tryggingastofnun ríkisins

Örorkulífeyrir: Tryggingastofnun greiðir örorkulífeyri til einstaklinga sem ekki geta unnið fulla vinnu vegna skertrar starfsgetu. Rétt til örorkulífeyris eiga 75% öryrkjar á aldrinum 18 - 67 ára. Réttur til lífeyris er jafnframt háður búsetu. Til að hægt sé að greiða út örorkulífeyri verður að liggja fyrir örorkumat. Örorkulífeyrir getur verið tímabundinn, oftast í nokkur ár, um helmingur öryrkja er með varanlegt örorkumat.

Ellilífeyrir: Réttur til ellilífeyris myndast við 67 ára aldur. Sá sem náð hefur þeim aldri og hefur búið hér á landi í minnst þrjú ár á aldrinum 16-67 ára getur átt rétt á greiðslu ellilífeyris. Upphæð lífeyris fer eftir aðstæðum og tekjum hvers og eins. Ellilífeyrisþegi getur einnig átt rétt á tekjutryggingu sem er greidd út ef tekjur viðkomandi eru undir ákveðnum viðmiðunarmörkum. Þar að auki geta ellilífeyrisþegar átt rétt á uppbótum á ellilífeyri svo sem heimilisuppbót fyrir þá sem búa einir, uppbót vegna lyfjakaupa, umönnunar og vegna reksturs bifreiðar ef um líkamlega hreyfihömlun er að ræða. Þeir sem hafa ekki sótt um ellilífeyri, þ.e.a.s. fresta töku ellilífeyris, teljast ekki með í hópi ellilífeyrisþega sem fá greiðslur frá TR. Hefja má lífeyristöku við 65 ára aldur hjá lífeyrissjóðum á almennum markaði og skv. 95 ára reglu hjá lífeyrissjóðum opinberra starfsmanna.

Endurhæfingarlífeyrir: Einstaklingar á aldrinum 18-66 ára geta fengið endurhæfingarlífeyri í allt að 18 mánuði þegar ekki er ljóst hver starfshæfni verður til frambúðar í kjölfar sjúkdóma eða slysa. Áður en til mats á endurhæfingarlífeyri kemur þarf umsækjandi að hafa lokið áunnum rétti sínum til veikindalauna frá atvinnurekanda, sjúkradagpeningum frá sjúkrasjóði stéttarfélag og eiga ekki rétt á atvinnuleysisbótum. Ef sérstakar ástæður eru fyrir hendi er hægt að lengja greiðslutímabilið um aðra 18 mánuði. Meginskilyrði fyrir veitingu endurhæfingarlífeyris er að umsækjandi taki þátt í endurhæfingu með starfshæfni að markmiði. Tryggingastofnun metur hvort endurhæfingaráætlun telst fullnægjandi og hefur eftirlit með að henni sé framfylgt og önnur skilyrði uppfyllt. Athygli er vakin á að endurhæfingaráætlun skal vera unnin af lækni/medferðaraðila eða ráðgjafa í samvinnu við umsækjanda. Eftirfylgni, stuðningur og eftirlit með framgangi endurhæfingar getur verið í höndum lækni/medferðaraðila eða ráðgjafa sem jafnframt heldur utan um endurhæfinguna.

Umönnunarmat: Umönnunargreiðslur er fjárhagsleg aðstoð til foreldra sem eiga börn með fötlun eða börn sem glíma við alvarleg veikindi. Þetta eru ákveðnar mánaðarlegar skattlausar greiðslur til foreldra og eru hugsaðar sem fjárhagsleg aðstoð vegna tilfinnanlegs útlags kostnaðar foreldra sem kemur til vegna meðferðar barna. Þetta getur verið kostnaður vegna þjálfunar, meðferðar, heilbrigðisþjónustu, greiðslur til sérfræðinga/félagsráðgjafa og fleira slíkt. Umönnunargreiðslur geta verið til 18 ára aldurs en í undantekningartilvikum til 20 ára aldurs..

Nýgengi: Fjöldi sem ekki hefur fengið bæt看 áður í þeim bótaflokki sem um ræðir. Aukningin á nýgengi árið 2003 stafar meðal annars af því að þeir sem hafa tekjur umfram tekjuviðmið og fá því ekki greiddar bæt看, teljast með á árinu.

Tafla 30. Útgjöld til félagsverndar

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Útgjöld ríkisins til almannatrygginga og velferðarmála, % af vergri landsframleiðslu											
Almannatryggingar og velferðarmál, alls	9,16	8,84	8,13	8,19	8,59	10,71	10,68	11,13	10,62	10,24	10,28
1. Sjúkdómar	0,08	0,07	0,06	0,05	0,06	0,05	0,05	0,05	0,05	0,06	0,06
2. Örorka og fötlun	2,17	2,13	2,08	2,09	2,28	2,58	2,60	2,81	2,81	2,88	2,97
3. Öldrun	2,49	2,59	2,16	2,14	2,16	2,11	2,01	2,46	2,49	2,46	2,60
4. Eftirlifendur	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
5. Fjölskyldur og börn	2,54	2,40	2,45	2,47	2,44	2,64	2,61	2,31	2,25	2,37	2,37
6. Atvinnuleysi	0,50	0,35	0,25	0,23	0,35	1,64	1,58	1,47	1,29	0,95	0,74
7. Húsnæðisaðstoð	0,80	0,73	0,63	0,58	0,65	0,92	1,00	1,36	1,08	0,71	0,70
8. Félagsleg aðstoð, ótalin annars staðar	0,22	0,19	0,16	0,27	0,30	0,37	0,42	0,42	0,42	0,42	0,44
9. Almennatryggingar og velferðarmál	0,34	0,36	0,32	0,35	0,33	0,38	0,38	0,24	0,22	0,36	0,38
Útgjöld til fjárhagsaðstoðar sveitarfélaga með fleiri en 250 íbúa											
Á verðlagi ársins 2010 í m.kr.	2701	2409	2135,6	2031,5	2260,5	2740	3394,3	4019,8	4222	4553	4552,5
Breyting milli ára á föstu verðlagi %	-3,5	-10,8	-11,3	-4,9	11,3	21,2	23,9	18,4	5	1,1	1,1

Heimild: Hagstofa Íslands

Upplýsingar um opinber útgjöld og útgjöld sveitarfélaga eru sóttar til Hagstofu Íslands. Útgjöldin eru flokkuð eftir málaflokkum með það í huga að sýna þátt hins opinbera á mismunandi málavíðum þess. Hér eru sýndar tölur um útgjöld til menntamála, atvinnuleysis, félagsaðstoðar, örorku/fötlun og öldrunar. Sömuleiðis hefur hlutfall útgjalda af landsframleiðslu verið reiknað til þess að fá mat á opinberum umsvifum í samhengi við umsvif í efnahagslífinu hvað varða ofangreinda þætti.

Útgjöldin sýna verðlag hvers árs en að auki hefur talnaefni verið sett fram með ýmsum hætti til að gefa gleggri vísbendingar um raunþróun. Þannig hafa bæði verðvísitölur samneyslunnar og verðvísitala neyslu-verðs verið notaðar á útgjaldaliði til að nálgast raunbreytingar. Sömuleiðis hefur hlutfall útgjalda af landsframleiðslu verið reiknað til þess að fá mat á opinberum umsvifum í samhengi við umsvif í efnahagslífinu í heild.

Kafli 4. Heilsa

Tafla 31. Mat fólks á eigin heilsu

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Hlutfall sem telur heilsa sína góða/mjög góða											
Karlar	82,1	82,4	82,3	82,6	82,4	81,9	79,4	79,4	78,9	79,5	79,3
Karlar, 65+	56,4	54,3	58,2	60,4	55,6	58,7	52,7	58,5	57,6	58,9	58,9
Konur	75,1	76,7	79,6	75,8	78,8	78,7	76,2	76,1	74,8	74,1	72,9
Konur, 65+	44,2	41,9	51,7	47,2	49,7	51,7	48,1	46,6	51,5	50,2	53,6
Lægsti fimmtungur	68,6	71,5	72,3	69,1	72,0	76,0	73,9	73,6	73,0	73,0	68,8
Lægsti fimmtungur, 65+	39,9	38,5	43,9	43,4	45,8	43,9	37,7	42,2	42,7	48,1	48,0
Hæsti fimmtungur	85,9	88,3	88,7	85,0	87,5	84,3	81,1	84,6	85,1	82,6	82,2
Hæsti fimmtungur, 65+	70,1	76,2	78,8	73,4	75,8	70,5	64,8	77,3	74,2	65,6	68,9
Hlutfall sem telur að heilsan takmarki/takmarki mjög daglegt líf											
Karlar	16,7	16,3	15,1	9,4	11,1	13,3	13,6	14,5	13,7	12,1	13,4
Karlar, 65+	32,8	29,9	24,9	14,8	24,0	29,4	26,6	23,8	25,1	20,3	20,4
Konur	25,4	22,8	22,0	15,2	16,1	17,4	19,4	19,8	20,2	21,4	22,5
Konur, 65+	42,6	41,3	38,7	22,6	32,6	34,7	32,7	35,2	33,0	28,7	31,3
Lægsti fimmtungur	26,5	24,6	26,5	15,0	21,6	20,6	19,1	18,0	18,2	21,4	22,5
Lægsti fimmtungur, 65+	43,3	38,7	37,0	21,5	31,8	38,2	35,5	27,8	32,9	28,4	33,9
Hæsti fimmtungur	16,0	12,6	12,7	9,3	10,9	12,9	12,3	13,6	11,4	12,6	13,2
Hæsti fimmtungur, 65+	30,1	19,3	19,3	16,1	19,8	26,9	17,5	16,6	13,6	18,6	19,3
Hlutfall sem býr við langvarandi veikindi											
Karlar	22,4	22,3	21,7	15,3	23,8	25,7	26,3	26,7	25,6	25,4	26,8
Karlar, 65+	37,3	36,6	34,3	23,2	43,3	51,0	46,3	44,1	47,8	43,9	41,2
Konur	30,8	28,0	27,0	21,1	28,3	29,4	31,2	33,2	32,0	33,1	34,4
Konur, 65+	50,1	49,1	46,6	28,7	47,4	49,6	51,5	57,9	50,1	50,1	48,9
Lægsti fimmtungur	31,5	28,9	32,4	22,3	33,4	31,5	31,3	29,9	30,0	31,1	35,1
Lægsti fimmtungur, 65+	47,8	45,5	46,5	30,2	44,5	50,9	56,4	48,5	53,9	48,2	54,5
Hæsti fimmtungur	22,2	17,5	17,6	15,7	22,9	25,5	26,4	27,0	25,5	24,5	26,6
Hæsti fimmtungur, 65+	31,9	21,6	22,5	20,2	41,0	49,4	40,3	41,8	40,6	39,2	35,9

Heimild: Hagstofa Íslands

Upplýsingar um mat fólks á eigin heilsu eru sóttar úr lífsskjarakönnun Hagstofu Íslands. Könnunin er hluti af samræmdri lífsskjararannsókn Evrópusambandsins og hefur hún verið framkvæmd árlega hér á landi frá árinu 2004.

Áhrif heilsufars á daglegt líf: Í könnuninni er spurt: Almennt séð finnst þér þú vera við mjög góða, góða, sæmilega, slæma eða mjög slæma heilsu? Hér er tekið mið af svörum þeirra sem eru með góða eða mjög góða heilsu eftir kyni og tekjuhópum (lægsta/hæsta fimmtungi).

Færni í daglegu lífi: Í könnuninni er spurt: Í sex mánuði samfleytt eða lengur, hefur heilsufar þitt hamlað eða takmarkað þig á einhvern hátt í einhverju sem reikna má með að flest fólk geti gert? Myndir þú segja að þessar takmarkanir væru alvarlegar? Svörin eru skoðuð annars vegar eftir kyni og því hvort fólk telst til tekjuhóps í lögsta eða hæsta fimmtungi.

Langvarandi veikindi: Langvarandi veikindi á við þegar veikindi eða vandamál sem hafa varað eða reiknað er með að muni vara í 6 mánuði eða lengur. Svörin eru skoðuð annars vegar eftir kyni og því hvort fólk telst til tekjuhóps í lögsta eða hæsta fimmtungi.

Tekjubílin sem hér um ræðir eru fimmtungabil. Dreifingu ráðstöfunartekna er skipt í fimm jafn stór bíl sem hvert um sig inniheldur 20% fólks.

Tafla 32. Lyfjanoftkun 18 ára og eldri, skilgreindir dagsskammtar á 1000 íbúa

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Hjarta- og æðasjúkdómalyf									
Alls	292,7	308,5	325	327,7	341,4	360,5	364,4	368,1	367,0
Karlar	299,7	316,8	338,3	342,5	359	381,1	388,8	396,4	399,0
Konur	285,6	299,9	311,2	312,5	323,5	339,6	339,8	339,5	334,7
Tauga- og geðlyf									
Alls	296,6	311,2	323,6	338,2	357,3	367,4	369,5	381,9	384,2
Karlar	226,9	238,1	249	266,6	279,1	286,9	290,3	299,9	302,6
Konur	368,7	386,8	400,4	410,2	435,3	447,4	448,2	463,5	465,6
Svefnlyf og róandi lyf									
Alls	79,28	82,81	86,4	89,57	94,95	95,59	92,44	91,12	87,3
Karlar	56,52	58,87	62,29	66,26	70,09	70,93	68,57	67,71	65,4
Konur	103	107,7	111,4	113,2	120	120,3	116,4	114,6	109,4
Punglyndislyf									
Alls	112,4	114,4	117,3	123	128,2	134,8	137,8	146,3	150,0
Karlar	80,12	81,43	83,73	89,94	93,09	97,64	99,8	105,3	108,0
Konur	145,8	148,6	152	156,2	163,3	171,7	175,5	187	192,0
Methylphenidat (lyf við ADHD)									
Alls	9,1	10,5	11,1	12,9	14,6	15,2	17,4	19,5	20,5
Karlar	7,509	9,5	10,27	13,05	14,26	15,22	18,63	21,71	24,0
Konur	5,384	7,068	8,168	9,946	11,97	12,65	14,65	16,96	18,5

Heimild: Landlækniseimbættið

Lyfjanoftkun, skilgreindir dagsskammtar: Skilgreindir dagsskammtar (e. defined daily dose, DDD) er stöðluð mælieining sem gefin er út af WHO og byggist á Norrænni lyfjanoftkun. DDD er meðalskammtur aðalábendingar lyfs og miðast við 70 kg einstakling. Það gefur því ekki raunsanna mynd þegar börn eru skoðuð. Þá tekur DDD ekki tillit til meðferðarhaldni þeirra er taka lyfin. Við flokkun lyfja er notað ATC flokkunarkerfi sem er 5 þrepa flokkunarkerfi þar sem lyf eru flokkuð eftir því í hvaða líffærakerfi þeim er aðallega ætlað að hafa áhrif.

Tafla 33. Börn og heilsa

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Burðarmálsaðauði af 1.000 fæddum börnum	4,5	3,3	4,1	2,6	3,9	3,2	2,9	1,1	2,6	1,6	3,4*
Börn sem fæðast undir 2.500 gr., % af lifandi fæddum alls	3,4	3,7	3,9	3,9	3,8	4,0	3,5	3,2	4,2	3,6	4,0
ADHD lyfjanotkun											
DDD/1.000 íbúa/á dag											
Drengir, ADHD lyf			42,2	43,7	45,2	48,2	53,3	53,3	55,0	54,5	62,8
Stúlkur, ADHD lyf			13,9	14,8	13,7	15,0	15,7	15,4	16,4	17,4	20,6
Drengir, tauga- og geðlyf			63,6	65,9	70,9	74,8	82,9	85,9	93,0	93,0	109,7
Stúlkur, tauga- og geðlyf			27,2	28,3	28,4	29,8	31,6	34,2	39,2	42,4	50,4
Offita barna (%)											
Stelpur											
6 ára	5,5	5,3	4,8	3,4	4,9	4,5	3,6	4,7	4,0		
12 ára	3,7	4,4	4,0	3,0	3,8	4,8	5,2	4,5	5,1		
14 ára	2,7	4,0	4,6	4,1	4,4	4,3	3,9	4,9	5,2		
Strákar											
6 ára	3,0	3,8	3,3	3,6	3,6	3,9	2,8	2,8	3,2		
12 ára	4,1	5,5	5,0	5,1	5,3	7,3	4,8	4,2	4,5		
14 ára	5,0	4,8	6,0	6,1	6,7	6,8	6,7	7,6	6,0		
Ofþyngd barna (%)											
Stelpur											
6 ára	14,4	18	16,7	13,5	13,6	14,1	12,3	14,6	13,8		
12 ára	14,2	16,5	16,7	17,6	19,6	17,5	16,4	18	17,3		
14 ára	14,3	13,8	12,8	16,3	16,2	15,7	17,5	15,9	15,8		
Strákar											
6 ára	12,2	11,5	12,1	11,2	12,2	12,8	10,7	10,5	11		
12 ára	20,1	15,6	18,7	20	19,1	17	17,7	17,7	17,7		
14 ára	15	17	17,9	16,2	20	18,1	16	16,8	17,5		
Endurgreiðsla tannlæknakostnaðar 18 ára og yngri											
Fjöldi barna með endurgreiðslu	47.958	47.075	46.160	47.184	49.223	48.476	47.194	45.901	46.183	48.059	54.343
Meðalupphæð endurgreiðslu barna á verðlagi árs 2009 (júlí)	11.349	11.089	10.953	11.193	11.874	11.611	11.322	11.166	12.428	19.749	25.367

Heimild: Landlækniseimbættið, Sjúkratryggingar ríkisins og Hagstofa Íslands

Burðarmálsaðauði: Samtala andvana fæddra og barna sem deyja innan viku frá fæðingu af 1.000 fæddum börnum.

Lifandi fædd börn undir 2.500 gr.: Hlutfall af lifandi fæddum börnum alls.

Börn sem fá ADHD lyf og tauga- og geðlyf: Dagskammtar á 1000 börn á skilgreindu aldursbili.

Ofþyngd og Offita barna: Börn sem teljast vera of þung á árunum 2004 til 2010, eftir kyni, 11, 13 og 15 ára skv. líkamsþyngdarstuðlinum BMI (Body Mass Index), reiknaður með hæð og þyngd fólks, kg/m². Mælingar á þyngd gera ekki greinarmun á vöðvamassa og fitumassa og ekki heldur greinarmun á mismunandi líkamsbyggingu. Ofþyngd er skilgreind sem BMI á bilinu 25-29,9 og offita er BMI upp á 30 eða hærra.

Endurgreiðslur vegna tannlæknaþjónustu við börn: Endurgreiðsla Sjúkratrygginga Íslands af kostnaðarluta sjúklings vegna tannlæknis.

Tafla 34. Lífsvenjur og heilsa

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Einstaklingar 15–79 ára sem reykja daglega											
Alls	20,2	19,5	19,3	19,4	17,8	15,8	14,3	14,4	13,9	11,6	12,6
Karlar	21,5	19,5	21,3	20,7	20,3	15,9	14,5	14,6	15,0	10,9	12,0
Konur	18,9	19,5	17,4	18,2	15,3	15,7	14,1	14,2	12,7	12,3	13,1
Alkóhóllítrar / íbúa	4,2	4,4	4,6	4,8	4,8	4,7	4,3	4,2	4,2	4,2	4,2

Heimild: ÁTVR og Hagstofa Íslands

Reykningar: Einstaklingar 15-79 ára sem reykja daglega.**Áfengissala:** Heildaráfengissala frá vínbúðum ÁTVR. Leyfishafar annast innflutning og sölu áfengis til ÁTVR og annarra. Hér vantar áfengissölu leyfishafa til annarra en ÁTVR t.d. veitingahúsa.**Tafla 35. Einstaklingar sem neita séum um heilbrigðisþjónustu**

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Tannlæknir											
Alls	13,7	14,3	14,1	10,9	10,0	10,6	12,2	13,8	12,5	13,1	13,1
Eftir tekjubilum											
0-20%	17,1	15,9	17,1	16,5	15,7	17,1	20,1	21,6	16,7	19,4	23,3
20-40%	13,3	17,8	17,4	12,6	13,7	12,5	13,7	17,5	16,0	17,1	15,1
40-60%	15,2	14,2	16,8	11,6	9,2	10,1	12,8	12,7	13,6	12,7	11,3
60-80%	12,1	14,1	11,1	9,1	6,4	8,9	8,9	10,4	9,2	9,4	7,8
80-100%	10,7	9,5	8,0	4,9	4,9	4,6	5,5	6,6	7,2	6,8	8,1
Sleptu þjónustu vegna þess að hún er of dýr											
Alls	7,2	6,7	5,8	6,2	5,6	7,1	9,3	11,2	10,0	11,1	10,4
Eftir tekjubilum											
0-20%	10,0	10,1	9,5	10,5	9,6	12,4	15,5	19,2	14,6	17,8	19,2
20-40%	8,5	9,7	7,7	8,3	9,4	10,3	11,5	15,0	12,9	15,1	12,6
40-60%	8,5	6,3	6,7	6,2	4,2	5,8	10,1	10,2	10,8	10,7	9,5
60-80%	5,6	4,9	3,9	5,3	3,4	4,8	6,6	6,7	7,1	6,9	5,6
80-100%	3,5	2,5	1,4	0,8	1,4	2,3	3,1	4,8	4,5	5,0	5,0
Læknir eða sérfræðingur											
Alls	.	.	3,8	7,4	5,8	6,7	7,1	7,4	7,3	7,2	8,6
Eftir tekjubilum											
0-20%	.	.	4,0	11,0	9,2	10,8	10,6	11,2	10,7	11,8	15,3
20-40%	.	.	5,0	7,5	6,5	7,3	6,7	7,8	7,9	8,4	9,1
40-60%	.	.	4,3	5,8	5,8	6,3	5,3	7,4	8,3	6,7	6,4
60-80%	.	.	3,9	7,0	4,6	5,0	8,4	6,2	5,5	4,9	7,5
80-100%	.	.	1,9	5,7	2,8	4,2	4,5	4,5	4,2	4,1	4,7
Sleptu þjónustu vegna þess að hún er of dýr											
Alls	.	.	0,8	1,5	1,2	1,7	2,5	3,4	3,7	2,9	3,4
Eftir tekjubilum											
0-20%	.	.	1,2	3,0	2,4	3,6	4,9	6,8	6,6	5,9	6,3
20-40%	.	.	1,1	2,2	1,7	2,5	2,3	4,4	3,8	4,5	3,8
40-60%	.	.	0,9	1,1	0,4	1,1	2,3	2,5	4,3	2,4	2,8
60-80%	.	.	0,8	0,9	0,7	0,7	2,6	1,7	2,2	1,2	2,5
80-100%	.	.	0,0	0,2	0,5	0,5	0,7	1,5	1,7	0,6	1,7

Heimild: Hagstofa Íslands

Ástæður sem fólk nefndi fyrir því að það leitaði ekki til læknis eða tannlæknis þótt það hafi þurft á því að halda.

- 1: Hafði ekki efni á því (of dýrt)
- 2: Biðlisti
- 3: Hafði ekki tíma vegna vinnu eða persónulegra mála
- 4: Of langt ferðalag eða skortur á samgöngum
- 5: Ótti við tannlækna, lækna, spítala, læknismeðferð eða skoðun
- 6: Vildi bíða og sjá hvort vandamálið lagaðist af sjálfu sér
- 7: Vissi ekki um góðan lækni eða sérfræðing
- 8: Aðrar ástæður

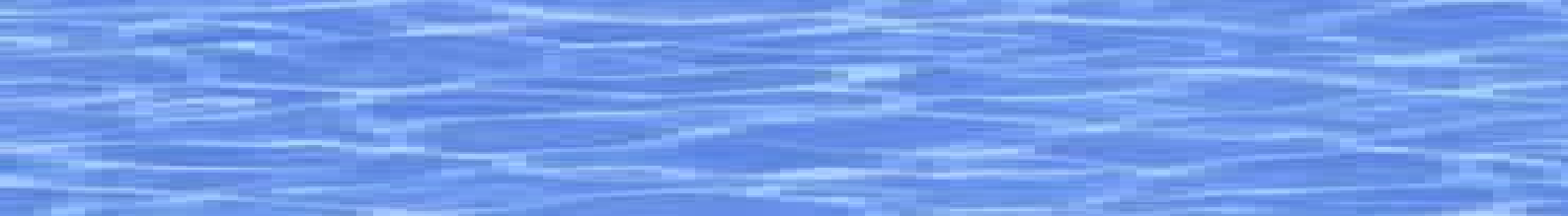
Íslendingar meta heilsufar sitt almennt séð sem gott því Ísland var í sjötta sæti þegar Evrópuþjóðum var raðað eftir mati á eigin heilsufari. Á Íslandi meta karlar almennt séð heilsufar sitt betra en konur.

Tafla 36. Útgjöld til heilbrigðismála

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Heilbrigðisútgjöld af vergri landsframleiðslu											
Heilbrigðisútgjöld hins opinbera	7,79	7,50	7,35	7,23	7,27	7,48	7,12	6,97	6,99	7,07	7,18
Heilbrigðisútgjöld einkaaðila	1,79	1,71	1,62	1,53	1,53	1,64	1,74	1,68	1,69	1,69	1,68
Heilbrigðisútgjöld alls	9,59	9,21	8,96	8,75	8,80	9,12	8,86	8,65	8,68	8,75	8,86
Skipting opinberra heilbrigðisútgjalda, % af vergri landsframleiðslu											
1 Lækningavörur og hjálpartæki	0,82	0,72	0,71	0,67	0,75	0,86	0,78	0,73	0,69	0,62	0,61
11 Lyf	0,67	0,58	0,56	0,52	0,60	0,68	0,59	0,55	0,50	0,44	0,42
12 Hjálpartæki	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,18	0,19	0,18	0,19	0,19	0,19
2 Þjónusta við ferilsjúklinga	1,45	1,38	1,38	1,34	1,38	1,40	1,36	1,35	1,36	1,41	1,48
21 Almenn heilsugæsla	0,73	0,69	0,71	0,70	0,71	0,69	0,70	0,70	0,69	0,72	0,71
22 Sérfræðilæknar	0,34	0,33	0,31	0,30	0,34	0,38	0,36	0,36	0,36	0,36	0,42
23 Tannlækningar	0,12	0,12	0,10	0,09	0,09	0,09	0,08	0,08	0,08	0,10	0,12
24 Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og fleira	0,26	0,25	0,25	0,24	0,24	0,24	0,22	0,21	0,22	0,23	0,23
3 Sjúkrahúsaþjónusta	5,28	5,14	5,05	4,98	4,92	4,99	4,73	4,68	4,74	4,82	4,90
31 Almenn sjúkrahúsaþjónusta	3,84	3,70	3,62	3,58	3,56	3,59	3,35	3,23	3,32	3,38	3,43
32 Sérhæfð sjúkrahúsaþjónusta	0,09	0,08	0,07	0,07	0,09	0,12	0,10	0,11	0,10	0,09	0,08
33 Hjúkrunar- og endurhæfingarstofnanir	1,35	1,35	1,36	1,33	1,27	1,28	1,28	1,34	1,31	1,35	1,38
4 Forvarnir og almenn heilbrigðisþjónusta	0,05	0,05	0,04	0,05	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03
5 Heilbrigðismál, ótalin annars staðar	0,20	0,20	0,17	0,19	0,18	0,20	0,20	0,18	0,18	0,19	0,16
Opinber heilbrigðisútgjöld, alls	7,79	7,50	7,35	7,23	7,27	7,48	7,12	6,97	6,99	7,07	7,18

Heimild: Hagstofa Íslands

Upplýsingar um útgjöld til heilbrigðismála eru fengnar hjá Hagstofu Íslands. Heildarútgjöld til heilbrigðismála skiptast í opinber útgjöld og útgjöld einkaaðila (heimila). Heilbrigðisútgjöld eru sundurliðuð eftir meginþjónustuflokkum. eru útgjöldin reiknuð á verðlagi hvers árs en eru einnig reiknuð á föstu verðlagi þ.e. staðvirt með verðvísitölum. Þá eru heilbrigðisútgjöld reiknuð á mann og einnig sem hlutfall af vergri landsframleiðslu.

Kafli 5. Samheldni

Tafla 37. Ánægja með lífið. Dreifing svara

	Haut 2010	Haut 2011	Haut 2012	Haut 2013	Haut 2014
Allir					
Mjög ánægð	63,4	55,9	58,7	54,6	54,6
Frekar ánægð	35,6	40,6	39,9	43,4	42,8
Frekar óánægð	0,8	3,0	1,2	1,6	1,4
Mjög óánægð	0,2	0,4	0,2	0,4	1,0
Karlar					
Mjög ánægðir	64,3	56,4	56,3	52,6	53,8
Frekar ánægðir	34,9	40,4	42,9	44,2	44,2
Frekar óánægðir	0,8	3,2	0,8	2,4	0,8
Mjög óánægðir	0,0	0,0	0,0	0,8	0,8
Konur					
Mjög ánægðar	62,2	55,3	60,8	56,2	55,4
Frekar ánægðar	36,5	41,5	37,2	42,6	41,4
Frekar óánægðar	0,8	2,4	1,6	1,2	2
Mjög óánægðar	0,4	0,8	0,4	0,0	1,2

Heimild: Eurobarometer

Tafla 38. Traust til stjórn mála

	Haut 2010	Haut 2011	Haut 2012	Haut 2013	Haut 2014
Svarendur sem segjast treysta ríkisstjórninni					
Alls	28,7	26,1	30,7	29,7	32,9
Karlar	31,2	23,9	30,8	30,9	35,4
Konur	26,2	28,1	30,8	28,4	30,3
Svarendur sem segjast bera traust til sveitarstjórnar					
Alls		51,8	62,5	64,0	63,0
Karlar		51,8	61,3	61,9	63,4
Konur		51,8	63,9	66,1	62,7
Svarendur sem segjast bera traust til stjórn mála flokka					
Alls	12,3	13,4	15,4	20,5	20,7
Karlar	11,5	12,3	14,2	21,5	21,2
Konur	13,2	14,5	16,8	19,4	20,2

Heimild: Eurobarometer

Upplýsingar um ánægju, væntingar og traust fólks til samfélagsins eru sóttar af heimasíðu Eurobarometer sem annast kannanir fyrir framkvæmdastjórn Evrópusambandsins. Capacent Gallup á Íslandi annast gagnaöflun fyrir Ísland. Fjöldi svarenda í hverri könnun eru um 500 manns. Ánægja og væntingar fólks til efnahagslífsins, atvinnulífsins, atvinnustöðu og eigin fjárhags eru mælingar á því hvernig fólk metur ástandið í samfélaginu og hjá sjálfu sér eftir ár.

Tafla 39. Væntingar til atvinnu og efnahags

	Haust 2010	Haust 2011	Haust 2012	Haust 2013	Haust 2014
Væntingar til ástands efnahagslífsins að ári					
Karlur					
Betra	39,0	34,7	42,5	26,4	42,1
Óbreytt	42,6	51,8	46,8	52,8	42,6
Verra	18,5	12,0	9,5	20,9	12,4
Veit ekki	0,0	1,5	1,2	0	2,9
Konur					
Betra	35,0	31,0	45,6	28,4	27,0
Óbreytt	41,5	52,8	42,7	54,4	50,7
Verra	23,6	14,1	8,5	17,2	21,1
Veit ekki	0,0	2,1	3,2	0	1,2
Væntingar til ástand atvinnulífsins að ári					
Karlur					
Betra	38,0	36,5	42,9	33,9	38,5
Óbreytt	44,8	50,8	49,6	56,7	51,3
Verra	17,2	11,1	7,5	9,3	8,2
Veit ekki	0,0	1,6	0,0	0,0	2,0
Konur					
Betra	41,7	32,5	46,8	37,7	26,6
Óbreytt	41,7	54,6	46,4	54,5	66,1
Verra	16,5	10,8	6,4	7,8	6,5
Veit ekki	0,0	2,1	0,4	0,0	0,8
Væntingar til eigin atvinnustöðu að ári					
Karlur					
Betra	23,2	21,8	22,2	21,9	27,0
Óbreytt	71,1	71,8	71,0	75,1	66,0
Verra	5,7	2,0	2,8	2,9	3,5
Veit ekki	0,0	4,4	4,0	0,0	3,5
Konur					
Betra	15,5	21,7	24,3	21,7	20,9
Óbreytt	79,9	68,7	68,5	76,8	74,1
Verra	4,6	3,2	2,0	1,5	1,2
Veit ekki	0,0	6,4	5,2	0,0	3,8
Væntingar til fjárhagsstöðu heimilisins á árinu					
Karlur					
Betra	26,3	24,7	32,4	29,6	33,5
Óbreytt	66,8	65,3	60,5	64,2	59,0
Verra	6,9	9,2	6,3	6,2	7,2
Veit ekki	0,0	0,8	0,8	0,0	0,3
Konur					
Betra	21,4	24,2	32,0	29,8	26,2
Óbreytt	65,8	64,5	59,2	64,7	68,7
Verra	12,8	10,1	8,0	5,6	4,7
Veit ekki	0,0	1,2	0,8	0	0,4

Heimild: Eurobarometer

Tafla 40. Lífsvenjur barna

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Börn á aldrinum 14-15 ára sem segja tengsl þeirra við foreldra séu oft/nær alltaf utan skóla virka daga										
14-15 ára	32,8		36,8	36,6	49,6		46,3		50,0	
Strákar	31,9		34,5	35,3	47,6		43,6		49,0	
Stelpur	33,7		39,1	38,0	51,5		48,9		51,0	
Börn á aldrinum 14-15 ára sem segjast eyða oft/nær alltaf tíma með foreldrum um helgar										
14-15 ára	36,8		44,2	43,3	55,8		57,8		63,0	
Strákar	38,0		43,9	43,0	54,5		56,3		62,0	
Stelpur	35,6		44,4	43,6	57,0		59,2		64,0	
Börn á aldrinum 14-15 ára sem segjast stunda íþróttir fjórum sinnum í viku eða oftar										
14-15 ára	31,8		34,0	33,6	42,2		39,0		39,0	
Strákar	36,2		38,6	39,1	45,6		42,8		44,0	
Stelpur	27,3		29,4	28,2	38,9		35,3		35,0	
Börn sem segjast reykja eina sígarettu á dag eða fleiri										
13 ára	3,0	2,0	1,0	1,0	2,0	1,2	1,0	0,6	0,6	0,3
Strákar	2,0	2,0	2,0	1,0	3,0	1,2	1,0	0,4	0,5	0,4
Stelpur	3,0	2,0	2,0	1,0	2,0	1,3	1,0	0,8	0,7	0,3
15 ára	12,0	10,0	11,0	10,0	7,0	5,0	3,4	3,1	2,1	2,5
Strákar	11,0	10,0	10,0	9,0	7,0	4,5	3,7	3,5	1,8	2,3
Stelpur	13,0	11,0	10,0	10,0	7,0	5,5	3,0	2,6	2,5	2,6
Börn sem segjast hafa orðið ölvuð síðustu 30 daga										
13 ára	5,0	3,0	3,0	2,0	3,0	1,3	1,5	1,0	1,3	0,6
Strákar	5,0	4,0	4,0	2,0	3,0	1,4	1,9	0,8	1,3	0,8
Stelpur	5,0	2,0	2,0	2,0	2,0	1,2	1,1	1,2	1,2	0,5
15 ára	26,0	20,0	18,0	19,0	14,0	9,1	7,3	5,2	5,2	4,6
Strákar	23,0	17,0	16,0	16,0	14,0	9	7,5	4,7	5,0	4,3
Stelpur	26,0	21,0	20,0	22,0	15,0	9,3	7,1	5,7	5,9	4,9
Börn sem segjast hafa notað hass einu sinni eða oftar um ævina										
13 ára	2,0	1,0	1,0	1,0	2,0	1,1	1,2	1,0	0,9	0,6
Strákar	3,0	2,0	2,0	1,0	3,0	1,4	1,8	0,9	1,1	0,8
Stelpur	2,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,7	0,6	1,0	0,8	0,4
15 ára	9,0	7,0	7,0	6,0	6,0	3,2	2,7	3,1	2,3	3,3
Strákar	10,0	8,0	8,0	8,0	6,0	3,3	3,2	3,3	2,6	3,3
Stelpur	8,0	6,0	6,0	5,0	4,0	3,1	2,3	2,9	2,1	3,2

Heimild: Rannsóknir og greining

Upplýsingar um samveru barna við foreldra, þátttöku þeirra í íþróttum og áhættu hegðun eru sóttar til Rannsókna & greiningar sem framkvæmir reglulega rannsóknir undir nafninu Ungt fólk og er unnin fyrir mennta- og menningar-málaráðuneytið.

Rannsóknir um Ungt fólk eru samburðarhæfar rannsóknir milli ára þar sem sömu spurningarnar eru lagðar fyrir nemendur milli tímabila. Gagnasöfnun fer fram í grunn- og framhaldsskólum um allt land meðal bekkjar-árganga sem verið er að rannsaka á hverjum tíma. Niðurstöður sem hér eru birtar byggjast á svörum grunn-skólanema á aldrinum 14-15 ára. Könnunin var lögð fyrir nemendurna í febrúar.

Tafla 41. Öryggi, afbrot og löggæsla

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Skráð afbrot á hverja 10.000 íbúa									
Þjófnaður	115	101	138	160	155	132	129	127	112
Innbrot	79	74	87	110	90	60	43	34	35
Ofbeldisbrot	42	46	42	36	37	34	36	36	38
Kynferðisbrot	9	11	12	10	10	11	11	23	13
Svarendur sem segjast vera mjög/frekar öruggir í samfélaginu									
Örugg(ur) í eigin hverfi þegar myrkur er skolið á (Mjög/frekar):			91,5	91,6	92,4	90,5		90,6	92,2
Karlar			97,2	97,9	97,2	95		95,2	96,3
Konur			86,1	85,4	87,4	85,9		85,8	87,9
% mjög/frekar örugg(ur) í miðborg Rvk. E. myrkur eða eftir miðnætti um helgar			32,4	32,6	35,6	34,9		36,9	39,8
Karlar			47,2	48,7	49,5	48,8		50,2	54,8
Konur			18,3	17,3	17,3	19,2		22,2	24,5
Svarendur sem segjast hafa orðið þolendur afbrots eftir tegund afbrots									
Innbrot eða þjófnaður			9,1	9,2	10,6	9,9			
Innbrot								6,4	5,5
Þjófnaður								12,5	10,1
Ofbeldisbrot			3,9	2,6	2,2	3,4		3,3	3,0
kynferðisbrot			0,8	0,3	0,1	0,5		1,2	1,7
Svarendur sem segjast hafa tilkynnt afbrot eftir tegund afbrots af þolendum afbrots									
Innbrot eða þjófnaður			59,6	72,3	69,1	59,5			
Karlar			64,1	69,8	66,7	59,8			
Konur			56,0	74,0	72,2	59,2			
Innbrot								48,4	45,2
Karlar								40,8	45,9
Konur								55,1	48,4
Þjófnaður								32,8	37,3
Karlar								33,7	33
Konur								31,5	38,8
Ofbeldisbrot			38,5	42,2	45,9	45,8		34,9	34,7
Karlar			34,5	36,0	52,2	42,6		24,4	26,7
Konur			42,4	66,7	35,7	52,0		51,9	57,1
Kynferðisbrot			38,9	28,6	0,0	18,2		4,2	6,6
Karlar			40,0	0,0	0,0	0,0			0
Konur			28,6	66,7	0,0	28,6		4,8	2,7
Fjöldi lögreglumanna per 10.000 íbúa	27,0	26,5	25,8	26,2	22,9	22,4	23,7	21,1	20,9
Útgjöld til löggæslu, % VLF	0,83	0,76	0,72	0,97	0,67	1,03	0,75	0,69	0,72

Heimild: Ríkislögreglustjóri og Hagstofa Íslands

Tölur um afbrot eru sóttar til Ríkislögreglustjóra og sýna fjölda skráðra afbrota á landsvísu. Athygli er vakin á því að einn og sami einstaklingur getur verið skráður fyrir fleiri en einu brot. Ekki er mögulegt að kyngreina skráð afbrot þar sem um er að ræða talningu brota. Til að mynda geta tveir aðilar, karl og kona, verið kærð fyrir eitt og sama brotið. Þá er ekki alltaf vitað hver er ábyrgur fyrir brotinu.

Tölur um öryggi í samfélaginu eru sóttar til Ríkislögreglustjóra og lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu. Tölurnar byggjast á könnun um reynslu landsmanna af afbrotum. Kannanir voru lagðar fyrir landsmenn á árunum 2007 til 2008 hjá Ríkislögreglustjóra og birtar á árunum 2008 og 2009. Fyrir seinni árin er stuðst við könnun lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu sem lögð var fyrir íbúa á höfuðborgarsvæðinu á árinu 2009 þar sem ekki var framkvæmd könnun á vegum Ríkislögreglustjóra.